

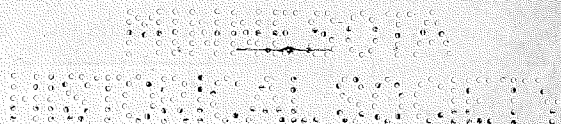
Svenskarne i St. Croix-dalen, Minnesota.

ANTECKNINGAR SAMLADE AF R. ^{Robert} ~~G~~^{Gronberg}-R.

och utgifna af

"Minnesota Stats Tidning."

MINNEAPOLIS, MINN.,
Stats Tidningens Tryckeri,
1879.

Pris 25 cents.

F 614 .S26 G8

Förord.

Då vi härmed till våra landsmän öfverlemna detta lilla arbete, hafva vi att utbedja oss deras benägna öfverseende med de uti det- samma förekommande fel och brister.

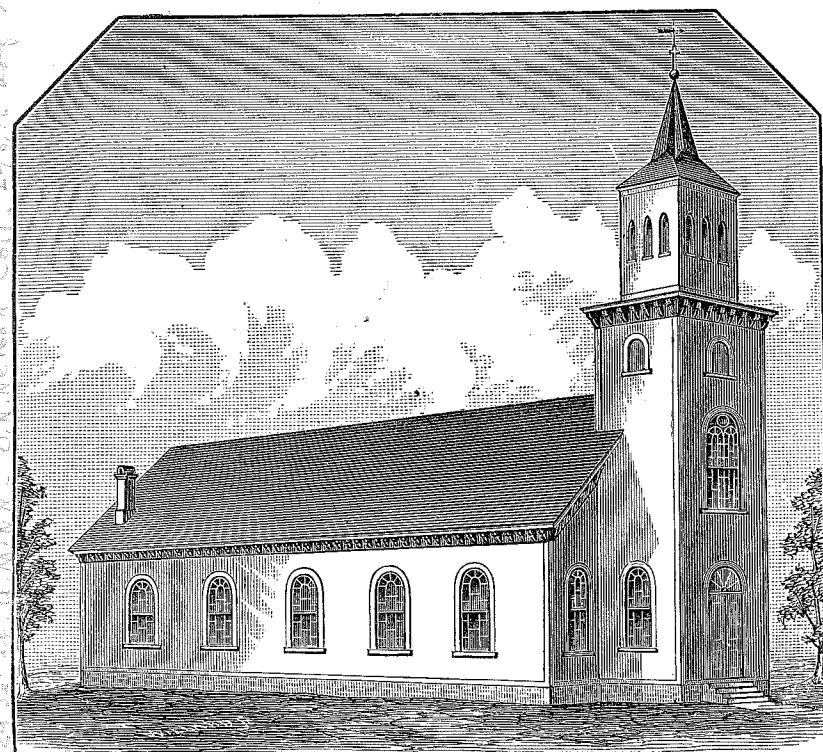
Till en början var endast meningen att för Stats Tidningens läsare skriva en kort berättelse om Marine settlementet, men omständig- heterna föranledde oss sedermera att fortsätta med öfriga svenska settlementer vid St. Croix floden samt utgifva dem i bokform. Här af har uppkommit den följd eller ordning hvaruti berättelserna förekom- ma i boken och som måhända förefaller läsaren besynnerlig. En stor svårighet har varit, att vi vid utgifvandet ej haft någon skriftlig be- rättelse eller historia till vårt rättesnöre, utan våra källor hafva varit de muntliga meddelanden vi erhållit af äldre inom settlementerna ännu lefvande nybyggare. Dessa meddelanden hafva ofta om samma sak varit olika af olika personer, allt efter dessa personers mer eller mindre svikande minne eller skiljaktiga sätt att uppfatta och berätta saken.

Mannen med lien skördar sina offer bland de äldre settlarne, deras leder glesna, snart kanske ingen återstår att berätta om de mödor och försakelser våra förstkomne landsmän haft att utkämpa i vildmarker- na. Detta har varit oss en mäktig driffjeder att samla dessa medde- landen och genom trycket offentliggöra desamma. För de som på sednare tider bitkommit till landet kan det vara af intresse att veta huru det var i den första settlingens dagar.

Forest Lake i Juni 1879.

FÖRFATTAREN.

Historisk beskrifning öfver svenska settlementet Marine i Washington county, Minnesota.

Den nya Sv. Ev. Luth. kyrkan i Marine-settlementet i Washington county, Minn.

Svenska settlementet Marine är beläget i nordöstra hörnet af Washington county i staten Minnesota samt består af towns 31 och 32 range 20 jemte den smala från en half till en mil breda landsträcka öster om range-linien 19, belägen mellan denna linie och St. Croix-floden i towns 31 och 32. Af denna jordvall är norra delen af town 32 uteslutande bebodd af svenskar. I town 31 är befolkningen där- emot mera uppblandad. De fleste svenskar, som här finnas, äro bo- satta i norra delen eller mot gränsen af town 32. Hela den här nämnda jordsträckan benämnes "Town of Marine." Af de inom detta settlement bosatta svenskar äro smålänningar och dalslänningar det öfvervägande antalet ; men äfven Vestergötland, Vermland och Hel- singland med flera landskaper hafva bidragit att befolka detta land-

område. Från Norrlands snöiga fjell till Skånes bördiga slätter har gamla Svea hitsändt sina idoga barn att rödja vildmarken och skapa sig nya hem.

Denna befolkning, hos hvilken man finner utpräglad de hos svenska allmogen välkända karaktärsdragen af gudsfruktan, ärbarhet och dygd, är arbetsam, gästfri och hjälpsam samt har genom flit och ihärdighet förvandlat den vilda skogen till bördiga sädesfält. Där för endast 30 a 40 år redan Amerikas ur-invånare, den röde mannen, uppslog sin wigwam i skuggan af de höga och skuggrika träden eller den snabba hjorten betade det saftiga gräset, skall man nu finna snygga, beqväma och väl inredda hus och byggnader, omgifna af grönskande åkrar och ängar samt fredliga tama husdjur i ostörd ro, vallade å de vilda djurens marker. Den röde nomaden har måst vika för sin arbetsamme hvite broder, de stora träden måste falla för nybyggarens senfulla armar och de vilda djuren fly för att lemna rum åt de mera fredliga och fromsinta djur, hvilka skaparen i sin vishet gifvit menniskan till så mycken nytta och välsignelse.

Med undantag af en ringa del, som ursprungligen varit prärie, utgöres settlementet hufvudsakligast af skogsland, hvarom ännu obebyggda trakter här och där bära vittne. Landet, som höjer sig omkring 500 fot öfver St. Croix-floden, är backigt och kuperadt. Från denna landthöjd utflyta flera smärre bäckar i St. Croix-floden, af hvilka Silver Creek är den största. Landet är rikt på spegelklara och fiskrika insjöar. Den största af dessa äro Lake Vasa eller Big Marine Lake och som i dagligt tal kallas Big Lake. Dess utsträckning från norr till söder utgör nära fyra mil och från öster till vester tre mil samt upptager nästan hela sectionen 32 jemte delar af sectionerna 20, 29, 33 och 34 med flere. Straxt vester om Big Lake ligger White Rock Lake, så benämd efter en stor hvit sten midt uti sjön. I norra delen af settlementet finnes Bony Lake, hvilken erhållit sitt namn efter Peter Bony eller Bondy, en af de förste svenske settlare, som bosatte sig vid denna sjö! Vidare må nämnas Goose Lake, Hay Lake, Long Lake och Fish Lake. Alla dessa sjöar äro belägna i town 32 eller det egentliga svenska settlementet. I town 31 finnas Cornelian Lake, Square Lake och Terapapin Lake med flere. På friskt källvatten är däremot på många ställen brist, så att farmarne hafva genom gräfvning af djupa brunnar måst förskaffa sig ett drickbart vatten. Jordmånen består hufvudsakligast af sandmylla, mera lerblandad i närheten af St. Croix-floden än mot vestra gränsen. Hufvudproduktionen är hvete, hvilket i allmänhet är af bättre beskaffenhet här än på många andra ställen i staten. Vi hafva hört gamla settlare säga att hvetet, som skördades mot vestra delen af townet, är tyngre och viktigare än det som växer i östra delen, hvilket senare däremot gifver längre och rikare halm. Felslagna skördar höra mera till sällsyntheterna här än på vestra Minnesotas prärier. Då under förlidet år i allmänhet både i vestra och södra delen af staten skördades ett underhålligt och dåligt hvete, kunde farmarne här i skogstrakterna glädja sig åt en hveteskörd af en god och fullvärdig beskaffenhet. De förnämsta afsättningsplatserna för landtmannens produkter är, utom den inom settle-

mentet belägna lilla staden Marine, den längre ned vid St. Croix-floden, 12 mil från ofvannämde plats belägna staden Stillwater. Till statens hufvudstad, St. Paul, är omkring 20 mil från södra delen af settlementet. Närmaste järnvägsstationen är den vid St. Paul & Duluth-jernvägen belägna Forest Lake-stationen, omkring 4 mil från settlementets vestra gräns. Hvad som skulle betydligt förbättra kommunikationerna och blifva af stort värde för settlementet, vore om den så mycket omtalade jernvägen från White Bear Lake till Taylors Falls kommer att byggas. Den skulle genomskära settlementet från norr till söder och dess stationer skulle blifva fördelaktiga afsättningsplatser för landtmannens produkter.

Utom jordbruket utgöres skogsafverkningen en af befolkningens förnämsta inkomstkällor. Settlementets manliga innebyggare, isynnerhet den yngre delen, hafva om vintrarne goda arbetsförtjenster med timmerhuggningen i de stora furuskogarne kring öfre delen af St. Croix-floden och dess bifoder. Åtskilliga svenskar idka sådan skogsafverkning och timmerhandel för egen räkning, men de flesta arbeta för de stora sågverken och timmerhandlarne i Stillwater.

Staden Marine eller Marine Mills, som den egentligen heter, hvilken är upphofvet till settlementets och traktens befolkning, anlades 1839. Den 13 Maj detta år anlände och bosatte sig därstädes fyra män, nemligen Hiram Burke, Orange Walker, Sam Judd och Parker. De kommo från en plats vid namn Marine i Madison connty, Illinois, och benämde det nya settlementet efter deras gamla hem. Dessa män bildade ett bolag under namn af Marine Lumber Co., och började genast anlägga en såg, hvilket arbete bedrefs så snart att redan i September månad samma år kunde bräder därstädes försågas. St. Croix Falls längre upp vid floden å Wisconsin-sidan hade redan föregående år, 1838, blifvit anlagd och ett sågverk äfven där börjat byggas, men här sågades intet virke förr än 1840. Första sågverket vid Stillwater byggdes omkring 1843 och vid Arcola några år senare. Af de vid St. Croix-floden belägna sågverken, hvilka nu årligen försåga och i handeln utsända flera millioner fot byggnadsvirke af alla slag, är således det vid Marine äldst. Denna trakt eller den så kallade St. Croix-dalen är ock troligen den först befolkade i Minnsota.

År 1848, då Wisconsin upptogs som stat i Unionen och Minnesota organiserades till territorium, hölls i town of Marine första "election."

Bland de första svenskar, som uppehållit sig i trakten, nämnes en vid namn Jacob Tornell. Han lär vistats bland indianerne, med hvilka han handlade med skinn och pelsvaror. Tornell blef skjuten 1847 af en indian. Med mördaren anställdes rättegång och han blef af en jury, sammansatt af nysettlarne från Stillwater, Marine och andra platser kring floden, dömd att hängas, hvilken dom ock verkställdes vid St. Croix Falls. Vid afrättningen närvaro nästan hela traktens hvita befolkning, uppgående till omkring 50 personer. Man hade fruktat att indianerna, som i stora hopar samlats vid tillfället, skulle göra några försök att befria fången; men ehuru deras antal uppgick till omkring 400 krigare, åsågo de lugnt och fredligt huru missdådaren led sitt straff.

Ännu en svensk, som vistats bland rödskinnen kring Lake Superior och St. Croix-floden, långt innan någon annan hvit man där nedslagit sina bopålar, nämnes vid namn Jacob Falström. Om denne Falström berättas, att han skulle hafva varit född i Stockholm eller trakten däromkring. Vid 12 års ålder åtföljde han en onkel till England. Härifrån måste han hafva seglat som sjöman för en tid tills vi återfinna honom vid Hudson Bay, hvarest han lærer arbetat för kompaniet af samma namn. Under sitt vistande vid Hudson Bay, kom Falström under en jagt att gå vilse. Efter flere dagars kringirrande i skogen, upptogs han utmattad och uthungrad af en flock indianer, af hvad stam veta vi ej. Dessa indianer åtföljde han nu en längre tid. Efter otaliga vandringar och ströfvanden i de stora skogarne anlände Falström och hans följeslagare i närheten af Lake Superior. Här kommo de i fäktning med en afdelning Chippewa-indianer, hvilka segrade och tillfångatogo såväl Falström som en del af den främmande indianstammen. Segrarne frigåfvo sina röda fångar, men Falström stannade kvar bland Chippewa-stammen. Här gifte han sig med en squaw, till hälften neger och hälften indian, och uppehöll sig med dessa rödskinn en tid af 25 år. Under denna tid råkade Falström en annan gång att komma vilse på jagten. Han irrade då kring i skogen under aderton dygn utan föda och utan att påträffa någon mensklig varelse. Hans ammunition hadetagit slut och han hade att lifnåra sig af vilda rötter och rutten fisk, som han fann uppfluten kring stränderna af de sjöar han passerade. Efter många års vistande bland rödskinnen, kom Falström slutligen ånyo i beröring med hvita menniskor. Här i närheten af St. Croix-floden, träffade han åter sina landsmän—svenskarne. Han hade då nästan helt och hållet bortglömt sitt modersmål, men öfvade och förkrofrade sig åter under samtal och umgänge med dem i sitt barndomspråk. Han tog land och bosatte sig i närheten af Afton i Washington county, hvarest hans söner ännu lefva. Falström blef på senare åren af sin lefnad djupt religiös och visade stor gudsfruktan samt arbetade allvarligt och med nit för Guds ords spridande bland Chippewa-indianerna, bland hvilka han uppträdde som missionär. Han brukade äfven hålla bönemöten hos de nykomna svenske settlarna, men hans språk var då en blandning af svenska och engelska, ofta ganska svårt för hans åhörare att fatta. Han var mycket anspråkslös och önskade ej att väcka mycket uppseende. Vid sitt inträde i något främmande hus, tog han merendels sin plats i någon undangömd vrå vid dörren. Om han, som ofta hände, af sina landsmän tilltalades med ordet master, svarade han, "jag är ingen mästare, endast en mästare finnes och han," pekande åt höjden, "bor öfver oss." Falström dog för omkring 10 år sedan och lærer vid sin död ha varit omkring 80 gammal.

De första svenskar, som togo land och bosatte sig härstädes voro tre unga män, hvilka hitkommo hösten 1850. Den ene var nuvarande kassören i Chisago county, Oskar Roos, den andre Chas. Fernström, som nu lærer vara bosatt i Iowa och den tredje hette Sandahl, hvilken senare återvände till Sverige. De togo land under "preemption"-lagen

och bosatte sig vid Hay Lake, men öfverlemnade följande vår sin rätt till landet till den då nyss ankomne Daniel Nilson.

Våren 1851 kommo sex familjer från Helsingland. De hade alla tänkt bosätta sig vid Chisago Lake, men två af dem, neml. Daniel Nilson och Englund, funno landet därstädes beväxt med alltför grof skog och för arbetsamt att uppodla, hvadan de beslöto att uppsöka bättre platser. De drogo söderut och bosatte sig vid Fish Lake, straxt norr om Big Lake i town 32. De öfriga fyra famijerna stannade kvar vid Chisago eller Swede Lake, som den äfven kallas, och voro de första svenskar som settlade i detta county. Daniel Nilson och Englund byggde sig genast logghus och planterade redan samma vår något majs och potatis. Påföljande hösts skörd af dessa planteringar var den första, som upptogs af svenskar inom Marine settlementet. Af dessa två gamla settlare, flyttade Daniel Nilson sedermera från settlementet. Englund är död men hans hustru lefver och är ännu bosatt på den plats, hvar de först settlade. Hon är numera omgift med Christian Rosengren.

Med undantag af den lilla staden Marine, som af hvad vi ofvan anført, redan förut var befolkad af några få famijer, fanns på landsbyggden vid denna tid ingen settlare mera än Daniel Nilson och Englund samt en tysk adelsman, vid namn Paul Edward von Kuster, hvilken med familj bodde på den plats, som nu innehafves af Daniel Nilsons måg, Fred. Lammer. Denne von Kuster och hans familj voro bland de första medlemmar af den Svensk Lutherska kyrkan, då den sedermera bildades.

Hösten 1851 kom Sven Anderson. Han var född i Dalsland, men lemnade vid unga år hembyggden och vistades en tid i Danmark. Våren 1851 kom han öfver till Amerika och uppehöll sig öfver sommaren i Illinois. Då han hörde talas om de nya svenska settlementerna i Minnesota, beslöt han resa hit för att bosätta sig. Han uppköpte och medtog en del proviant och fyra kor. När Anderson landade vid Marine var årstiden så långt framskriden att redan is hade bildats på vattnet. Han kunde ej då förskaffa sig hö till vinterfoder för sina kor, utan sålde desamma till de svenska settlarna i Chisago Lake och Marine samt började sjelf arbeta vid sågverken, dels i Marine dels i Arcola. Dessa kor voro de första kreatur, som egdes af svenskarne här i trakten. 1852 arbetade Anderson vid Arcola. Han skickades då ridande i något ärendet till Taylors Falls. I Marine kom han i sällskap med ett kompani soldater till häst, hvilka voro utsända från Fort Snelling för att förfölja en trupp Chippewa-indianer, som föregående afton varit i St. Paul och därstädes tillställt något ofog. Ett par mil söder om Taylors Falls upphunnos fridstörarne, hvilka under nattens lopp, till fots, tillryggalagt den långa vägen från St. Paul. Soldaterna gånge genast eld, som besvarades af indianerne, hvilka dock snart skingrades och togo sin tillflykt till skogen, sedan en blifvit dödad och två sårade. Då Anderson påföljande dag återvände hem, fann han å en liten kulle, i närheten af vägen en afhuggen indianfot uppsatt på en pinne, hvars andra ända var nedstucken i marken. Kring vägen lågo strödda diverse saker såsom kittlar och annat, allt

utvisande att rödskinnen där under natten haft en festlig tillställning.

Såsom ett bevis på att hotellen den tiden ej hade så väl försedda bord eller undfägnade sina gäster med så läckra måltider, som i våra dagar är vanligt, må anföras, att då ofvannämde Anderson en gång intog sin aftonmåltid å det förnämsta hotellet i Taylors Falls, hela anrättningen bestod af majsbröd och kokta rofvor samt en dekott å en sorts vildt gräs, som skulle föreställa the. Intet slag af kött, ej en gång socker eller molasses fanns vid bordet. För en sådan måltid måste man betala 25 cents. Vid denna tid bodde på den plats, där Vasa sedermera anlades, en man vid namn Otis, som därstädes hade "stoppningsplats." En annan hvit man, som kallades Jim Brown, omtalas af gamla settlare såsom uppehållande sig här i trakten. Han förde ett kringirrande lif, lefde af jagt, men hade ingen jord uppodlad.

Åren 1853, '54 och '55 började flere emigranter att hitkomma. 1853 kommo Bengt Jönson och Åke Jönson, båda från Blekinge, den förre bosatte sig vid Goose Lake. Samma år hitkommo från Helsingland Olof Olin och Ericson, hvilka nedslog sina bopålar vid Hay Lake. Ungefär vid denna tid eller omkring 1853—54 bodde vid Sand Lake Eric Carlson och Östberg. Carlson flyttade till Cambridge i Isanti county och dog där. Östberg återvände till Sverige.

De första svenskar, som bosatte sig närheten af St. Croix-floden mellan Marine och Taylors Falls, voro Erland Peterson och Johannes Peterson från Kronobergs län, hvilka hitkommo 1854. Den senare kallade sin plats Yfslycke efter sitt förra hem i Sverige. Erland Peterson är ännu bosatt på den plats, där han först settlade. Johannes Peterson är död. Bland öfriga svenska emigranter, som hitkommo under år 1854, nämnas Jonas Granstrand, Anders Petter Jönson, Magnus Holcomb, Jonas Gabrielson, Johan Svenson, Gustaf Peterson, Johannes Håkanson, Rosell och Carl Eklund m. fl. De flesta af dessa voro från Kronobergs län. 1858 eller däromkring kommo ytterligare Nils Bengtson, Salomon Holcomb, Johan Holcomb, Carl Ekdahl, Johan Magnuson, Anders Larson, Magnus Håkanson, Sven W. Johanson och Lindgren m. fl. Alla här ofvan nämde bosatte sig på landsbygden och blefvo farmare. Bland äldre svenske settlare från denna tid, nämnes major John Swainson, allmänt känd af svenskarne i Minnesota och nu bosatt i St. Paul. Han bygde hus och uppodlade en farm i närheten af Tarpent Lake i town 31, omkring år 1854, hvilken farm sedermera såldes till en engelsman vid namn Morgan May, som ännu innehar densamma. Till staden Marine ankom och bosatte sig år 1854, muraren Gustaf Carlson från Småland, som ännu är bosatt därstädes. En annan svensk vid namn Axel Ljunggren, nu bosatt i Wisconsin, nämnes såsom "clerk" hos handelsfirman Judd, Walker & Co., omkring 1854. Vid denna tid eller något senare ditkom O. Westergren. De första hus, som i staden egdes af svenskar, tillhörde ofvannämde Carlson och Westergren samt byggdes 1856.

Ännu år 1854 funnos inga dragare, hvarken i Swede Lake eller Marine settlementerna, med undantag af dem, som egdes af Marine Lumber Co. För att erhålla handeln med de svenska settlarne, lät detta bolag upphugga vägar i skogarne såväl ända till Swede Lake

som i andra riktningar å landsbygden. Med sina dragare hemforslade det de lifsförnödenheter och varor som af farmarne köptes i deras handelsbod. Detta gjorde de dock ej utan skäligen ersättning. Så fordrade bolaget i frakt för en barrel mjöl från Marine till Swede Lake en dollar. Att dessa vinningslystne amerikaner väl förstodo att rikta sig på de nykomne svenskarnes bekostnad var naturligt. Såsom ett exempel må anföras, att för en barrel mjöl som i Illinois kostade fyra a fem dollars samt i frakt för densamma på ångbåt från sistnämde stat till Marine en dollar. Detta mjöl, som således i allt kostade bolaget fem a sex dollars, såldes till settlarne för tio a femton dollars pr barrel. I sanning en vacker vinst. Ett pund fläsk kostade 20 a 25 cents. Kaffe, the, socker och andra lifsförnödenheter voro i förhållande därefter ovanligt dyra. Våra nykomna landsmäningo ej lefva kräsliga. Måttligheten blef för dem en nödvungen dygd. Naturen visade sig dock hjälpsammare och mera gynnsamt stämd mot dem än deras snikna medmenniskor. Skogarne hvimlade af villebråd och sjöarne af fisk, som mången gång bidrog att förskaffa nykomlingen en läcker måltid.

Indianerne svärnade öfverallt i skogarne. Mången fäktning utkämpades mellan Sioux- och Chippewa-indianerne vid denna tid inom den landsträcka, som nu utgör Washington och Chisago counties. Gränslinien mellan dessa två indianstammar var hufvudsakligen densamma, som nu utgör skilnaden mellan dessa två counties. Chippewas hade sitt tillhåll i norr och Sioux i söder. Om vintrarne brukade dessa senare i stort antal slå läger på en ö i Big Lake, som ännu efter dem kallas Indian-ön. De hade därstädes en ordentlig stad eller by med regelbundna gator mellan hyddorna. En vakt eller post var alltid utställd på en hög utskjutande udde i sjön, för att vakta för öfverrumpling af ovänner från norr. Under dessa vintrar anställde deras unge krigare stor förödelse bland villebrådet i skogarne. Det säges att de endast under en vinter dödade omkring 1,200 rådjur. Dessa indianer visade sig alltid fredliga och vänligt sinnade mot de nykomne settlarne. Vi hafva ej hört att de tillfogade desse senare någon skada eller förargelse på ringaste sätt. Ofta tillbytte de sig af de hvita matvaror för dem sjelfva och hö för deras hästar, af hvilka de medförde ett stort antal, men de betalte alltid ordentligt, för det mesta med rådjurskött (venison), någon gång ock med penningar. Ehuru väl, såsom vi nyss sade, de aldrig tillfogade våra landsmän någon harm, injagade de dock mången gång fruktan och rädsla hos dem, hvilket ej heller är att förtänka. Man tänker sig en nykommen qvinnan, van vid att i fosterlandet vara omgifven af vänner och bekanta, under mannens frånvaro lemnad ensam i stugan i skogen, kanske miltals skild från närmaste granne, plötsligen finna huset omgifvet af vilda menniskor med fantastiskt utmålade ansigten och hufvudena prydda med stora svajande fjädrar och som ofta i stort antal inträngde och uppfyllde den låga kojan, talande ett språk, som var för henne främmande. Hvem skulle ej vid ett sådant tillfälle och under sådana omständigheter känna fruktan? Hvem hindrade väl dessa vilda och laglösa menniskor att tillintetgöra de hvita främlingarne, som voro kom-

na från fjerran länder, att beröfva och bortjaga den röde mannen från hans af fäderne ärfda jagtmarker? Hvem? om ej den högre makt, utan hvars vilja ej ett hår krökes på våra hufvuden. Han, de värlöshas tillflykt och försvar, höll sin skyddande hand öfver dem, som till honom satte sin förtröstan och afvärfde från deras hufvuden hvarje fara. Vi, som på senare tider kommit hit till landet, kunna ej, när vi se dessa bördiga fält eller snygga och bekväma bostäder, göra oss en föreställning om de otroliga lidanden och försakelser våra förstkomne landsmän hade att utkämpa innan de nådde den välmåga och det oberoende, hvaraf de såväl hafva gjort sig förtjenta. Heder åt dessa män och kvinnor, hvars orubbliga mod och okuffiga jernvilja aldrig sveko i farans och pröfningens stunder och som med deras ståndaktighet, ihärdighet och flit röjt vägen för kommande släkten.

En sorglustig episod från den första settlingens dagar må här omnämnas. Ett nykommet par hade bosatt sig långt aflägsset i skogen; hustrun var en dag sysselsatt att grafva en grop i jorden för något ändamål. Hennes uppkastande af jorden ur gropen, förorsakade en rörelse i buskarne, som varsnades af ett par jägare—amerikaner, från andra sidan af en liten sjö. Jägarne, som ej observerade någon människa, trodde att ett vilddjur åstadkom omtalade rörelse. Den ene af dem sköt och träffade qvinnan i benet, som vid smärtan uppgaf ett skri. Mannen, som hörde sin hustrus nödrop, skyndade till stället och då han fick kännedom om saken, fattade han genast sin dubbelbössa och började förfölja de svagsynte jägarne. Dessa, som fruktade mordvapnet i den förorättade äkta mannens händer, retirerade genom skogen, i hack och häl förföljda af den vredgade mannen, hvilken de trodde vara besatt af en ond ande. Rolerna voro nu ombytta. De, som förut varit jägare, blefvo nu villebråd. Att genom samtal söka komma till uppgörelse af saken var fåfängt, ty ingendera parten förstod hvad den andra sade. Så fortgick jagten på obanade stigar genom skogen, till den 4 mil därifrån boende grannen, dit förföljaren, med bössan ständigt riktad mot sina förelöpare, lyckades jaga desamma. Grannen, som lyckligtvis förstod engelska språket, fick nu uppträda som tolk. Den olycklige skytten, som själf var läkare, måste befria qvinnan, som till all lycka ej var farligt sårad, från det hårdsmälta piller han ofrivilligt hade gifvit henne, samt dessutom betala en skäligen skadeersättning. Så slutade denna jagt med ömsesidig tillfredsställelse för alla deltagarne däri.

Den första svenska prest, som, oss veterligt, besökte settlementet, var den såsom stiftare af St. Ansgarii-församlingen i Chicago bekante Unonius. Han var här i början af 1850-talet, hvilket år kan ej med säkerhet uppgifvas. Han höll gudstjänst i Daniel Nilsons hus, vid hvilket tillfälle ett par sammanvigdes och två barn döptes. Det ena af dessa barn tillhörde svenska föräldrar och det andra den förr omnämde tysken von Kuster.

Bland äldre svenske settlare, som hitkommit, nämnes prestmannen Agrelius, hvilken var bosatt vid Big Lake. Han hade varit prest i Sverige och kom till settlementet före 1855, vi veta ej med bestämdhet hvilket år. Han brukade besöka settlarne i deras hem och

hålla bönemöten samt för dem förklara Guds ord innan ännu något kykosamfund var organiseradt. Då sedermera en svensk methodist-församling stiftades inom settlementet blef han denna församlings pastor, hvilken befattning han innehade i flere år.

Den 16 December 1855 organiserades den första svenska evangelisk Lutherska församlingen inom settlementet af 17 medlemmar. Mötet hölls hos Daniel Nilson vid Fish Lake och pastor P. A. Cederstam från Chisago county, presiderade som ordförande. Cederstam antogs till pastor och skulle besöka församlingen en Söndag i hvarje månad för att hålla gudstjänst, men beslöts ytterligare att "vi under Cederstams frånvaro vilja komma tillsammans söndagligen och uppbygga hvarandra i det som godt och nyttigt är," som det heter i det vid mötet förda protokoll. De första "deacons" voro Bengt Jönson, E. Ericson och C. A. Ljunggren samt de första "trustees" Johannes Abrahamson, Johan Magnuson och Jonas Åkeson. Den första kyrkan bygdes vid Long Lake samma år, hvarest den ännu finnes kvar, men begagnas numera till skolor.

Den i denna berättelse förr omnämnda Sven Anderson från Dalsland, blef farmare 1855 och bosatte sig i section 35, hvarest var prärie-land. Han uppplöjde genast tolt acres jord, hvilka påföljande vår besåddes med hvete. Detta hvete var det första, som odlades inom Marine-settlementet. Tröskmaskiner funnos ej vid denna tid att tillgå, utan Anderson måste med handslaga urtröska sin skörd på den tillfrusna marken. För att få sitt hvete förmålet, hade Anderson att företaga en längre resa. Någon mjölkvarn fanns ej då på nära håll. Nedanför Stillwater var en liten qvarn med ett par stenar, men den var så uppfylld af mäld, när Anderson kom dit, att han måste vänta i flera dagar för att få sin säd förmalen. Han gick då öfver floden till Wisconsin, där han, tre mil på andra sidan af Hudson, påträffade en qvarn, hvarest det slutligen lyckades honom att få sitt ärende uträttadt. Anderson sålde sedermera sin farm på prärien till P. E. Walker och flyttade till section 23 i town 31 i närheten af Square Lake, där han ännu är bosatt samt är egare af en af de största och bäst skötta farmar inom settlementet.

En annan äldre, allmänt känd settlare heter äfven Sven Anderson, hvilken köpte Daniel Nilsons farm vid Fish Lake, där han nu är bosatt.

1856 hitkommo några få familjer, men 1857 blef emigrationen från Sverige mera allmän. Mycket folk hitströmmade detta år och landet blef allt mer och mer upptaget och bebyggt. Skogarne genljödo af nybyggarnes yxhugg, hus bygdes och farmar uppodlades i vildmarken. 1857—58 års vinter var ovanligt kall och sträng. Mycket snö föll ock denna vinter. Vildjuren dogo i brist af föda. En settlare vid namn Bergman, som då bodde öster om Big Lake, fann en morgon, när han kom för att hemta hö, tvänne vargar, som tagit sin tillflykt i en höstack. De voro så medtagna af hunger och köld, att Bergman med lätthet slog ihjäl dem med en stör.

En hos Marine Lumber Co anställd clerk, vid namn Frank Regier, fick i sitt hufvud en storartad ide, som han beslöt sätta i verk-

ställighet. Han skulle anlägga en ny stad, som efter hans förmenande skulle frångå Marine all handel och rörelse. För detta ändamål uppköpte han till billigt pris en del land vid St. Croix-floden i section 30, town 32, range 19, hvilket han 1857 lät uppmäta och utlägga i stadslotter. För att smickra den svenska befolkningen och få dem att öfverflytta sin handel på den nya staden, lät han benämna densamma Vasa, efter den för svenska folket så kära och minnesrika, såsom sitt fäderneslands befriare både från andligt och världsligt förtryck kända konung, Gustaf I Vasa. Till en början såg allting godt och lofvande ut för den nya staden. En ångsåg bygdes samt handelsbod och postkontor upprättades snart. Dessutom kunde platsen, i sina välmaktsdagar, skryta af ett "boarding-bus och en saloon. För att göra skiljemessan från Marine ännu fullständigare, organiserades ett särskildt town, som, efter första settlaren på platsen, kallades Olis, och elektion hölls här också verkligen en gång. Stadslotter såldes till \$60 stycket, af hvilka en del bebyggdes men mången köpte lotter här, som i de flesta andra nyanlagda städer, på spekulat. Förhoppningar gjordes att den nya platsen skulle växa till en stor stad och att stadslotterna skulle stiga till höga priser. Inom kort skulle denna nya metropolis nå en sådan utsträckning att den med sig till en stad skulle förena den två mil därifrån belägna Marine. Vid denna tid fanns godt om penningar och arbetslönerna voro höga. Den svåra penningekris, som 1857 hemsökte både Europa och Amerika hade ännu ej nått till denna afägsna del af jorden. Slutligen nådde dock dess vidtomfattande armar äfven hit och gjorde snart slut på alla spekulationer och förhoppningar. Den nya stadens tillväxt afstannade tvärt. Genom vårdslöshet hos arbetsfolket förstördes ångmaskinen till sågverket, och då egaren, ofvannämnde Register, hvars hufvudsakligaste inkomster utgjordede medel som influtit vid försäljning af stapslotter, genom de svåra tiderna såg sig beröfvad denna inkomstkälla, var han ej i stånd att ånyo iordningsätta sågen. Med sågverkets förfall, försvunno förhoppningarna om den nya stadens framtida välstånd. Platsen förföll så småningom, snart stängdes både handelsboden, saloonen och postkontoret. Det nya townet förenades åter med Marine till ett town. På den för 20 år sedan så förhoppningsfulla platsen finnes nu endast få byggnader kvar, hufvudsakligast bebodda af farmare.

Ännu en liten stad eller handelsplats har funnits inom settlementet, som också en tid florerade. Vi mena den vid St. Croix-floden mellan Marine och Stillwater belägna lilla platsen Arcola. Redan omkring 1845 bygdes här en enbladig såg af några unga amerikaner, som hitkommo från staten Maine. De voro fattiga män och verkställde sjelfva allt arbete med timrets fällning, flottning och försågning. Samma enbladiga såg finnes ännu kvar och eges nu af Martin Moor. Sedermera bygdes därstädes en ångsåg, hvilken dock nu på ett par år ej varit i gång eller försågat något virke. En handelsbod har också funnits därstädes men äfven den är numera tillsluten. Några få boningshus jemte ett boardingshus finnas ännu kvar på platsen.

Omkring år 1858 fick Walker i Marine en af settlarne underskrifven petition inlemnad till guvernören med anhållan om att indianerne, som genom sina jagter anställde stor förödelse bland skogarnes villebråd, synnerligast rådjuren, måtte fördrivas från settlementet. Denna anhållan beviljades och på guvernörens tillsägelse, aflägsnade sig rödskinden utan vidare demonstrationer. Efter denna tid hafva farmarne varit befriade från de röda urinvånarnes obehagliga grannskap.

Den tilltagande invandringen under de senare åren hade betydligt förökad settlementets folkmängd. De flesta af de inflyttade svenska emigranterna bekände sig till den Ev. Luth. läran. Den lilla kyrkan vid Long Lake befanns snart för liten och otillräcklig att rymma alla de åhörare, som där samlades för att höra evangelium predikas. 1857 beslöts att en ny och större kyrka skulle byggas på ett mera centralt beläget ställe. Antalet familjer som då tillhörde den Svensk Lutherska kyrkan utgjorde 28. Då de flesta nykomlingarne hade bosatt sig i town 32, beslöts att den nya kyrkan skulle förläggas längre i norr. Den började byggas under samma år, eller 1857, men blef ej fullständigt färdig och inredd förr än 1863. Kyrkan, som bygdes utan torn, är 48 fot lång, 32 fot bred samt 16 fot hög på jemnväggarna. Den var invändigt brädfodrad men omålad med undantag af predikstol och altarring. Kostnaden för kyrkobyggnaden belöpte sig till omkring \$1,400.

Af sockenstämmeprotokollet för den 18 Januari 1859, finna vi att pastor J. P. C. Boreen då fungerade som ordförande. Om denne Boreen var bosatt inom settlementet eller om han var församlingens ordinarie pastor, hafva vi ej kunnat erhålla några upplysningar. Den första lutherska prest, som var bosatt härstädes, var Johan Pehrson, hvilken bestred själavården inom församlingen från 1860 till 1863. Pastor Pehrson plögade ofta besöka och hålla gudstjänst för de svenska lutherska settlarne i Afton i södra delen af Washington county. Vid denna tid höra vi talas om den första svensk inom settlementet, som innehade någon "office." Det var A. P. Jönson, hvilken 1860 blef vald till supervisor. Denna befattning innehades sedermera i flera år af Johan Svenson vid Goose Lake.

När det stora amerikanska inbördeskriget utbröt 1861 och den ädle president Lincoln kallade Nordens befolkning till vapen, för att försvara folkfriheten och Unionens bestånd, voro de här bosatta svenskarne ej sena att efterkomma kallelsen. Härstammande från ett folk, som för århundraden sedan under Gustafvers och Carlars ledning med sitt blod vattnade Tysklands och Polens jord för frihet och sjelfständighet, skyndade de att samlas under sitt nya fosterlands fanor, för att kämpa för en ädel sak. Bland de af våra landsmän, som först skyndade till kampen och offrade sina lif för landets väl, nämnes Håkan Olson, Schärqvist, Ericson, Nils Nilson, Johan Carlson, Peter Nilson, Sven Anderson i Vasa och Peter Anderson Bony m. fl. Inalles skall det hafva varit af svenskar och andra nationer, som utgingo från settlementet för att delta i kriget, fjorton som aldrig återkommo till deras hem. På den tiden såväl som ännu i dag ut-

gjordes befolkningen nästan uteslutande af svenskar, så att man kan med all säkerhet antaga att de fleste af dessa 14, voro våra landsmän. Ej alla de som utgingo i kriget hade den oturen att falla offer för fiendens kulor. Många voro de, som efter utståndna vedermödor och besvärigheter, efter krigets slutingo återvände till sina hem och återse kära anhöriga. Af dem, som deltog i kampen och återvände efter väl förrättadt värf, nämnes bröderna Anders, Gustaf och Jonas Ericson, Granstrand och Sven Anderson vid Fish Lake, Rosengren, And. Lind, Olof Olin, Sven Ericson och Johan Svenson vid Goose Lake m. fl. De fleste af våra landsmän från settlementet tillhörde det tredje Minnesota-regementet, för hvilket öfverste Mattson var chef.

De år 1862 i vestra Minnesota utbrutna indianoroligheterna nådde ej Marin-settlementet eller hade någon inverkan på dess innebyggare.

Vid sockenstämma den 28 April 1864, då pastor E. Norelius från Vasa i Goodhue county var ordförande, valdes studeranden A. Lindholm till pastor för den svensk lutherska församlingen i Marine, hvilken befattning han innehade till den 19 April 1866, då han afsade sig densamma.

1864 inköptes Russells hus i Vasa till pastorsboställe. Detta hus, som var ovanligt stort och tre våningar högt, beboddes dock aldrig af församlingens pastor, utan uthyrdes för det mesta. Huset såldes af församlingen 1866 för \$650 och köpesumman användes till byggnader å nya pastorsbostället. 1865 antogs Carl Carlson till församlingens klockare. Enligt sockenstämmeprotokoll af den 29 December 1865 skänktes nya bänkar till kyrkan af Johan Svenson. Vid sockenstämma den 29 Juni 1866 finna vi ånyo pastor E. Norelius från Vasa såsom ordförande. 1866 blef pastor J. P. Lundblad församlingens själsörjare. Den 29 December 1866 beslöts att Ola Hansons plats skulle inköpas till pastorsboställe, för en köpesumma af \$525. Vid sockenstämma den 31 December 1867 fattades det beslut att församlingen skulle indelas i fyra rotar, med en uppbördsman i hvarje rote. Samma dag beslöts att pastorsboställe skulle byggas. Den 26 Juli 1868 valdes L. O. Lind till församlingens pastor. Detta ansvarsfulla kall har af pastor Lind innehaft från denna tid allt intill närvarande stund. Till klockare valdes Johan P. Törnblad och Johan M. Jonson till kyrkoväktare den 31 December 1869. Äfven dessa två personer innehafva ännu sina respektive befattningar. Samma dag eller den 31 December 1869, beslöts att genom subskription, anskaffa medel till inköp af en ringklocka.

Den 1 April 1872 inlemnades till sockenstämma en af nio personer, dels boende i staden Marine dels söder om densamma, undertecknad skrifvelse, hvari de uttryckte sin önskan att skiljas från landsförsamlingen för att i staden bygga egen kyrka och bilda en särskild församling. Redan samma år bygdes i staden Marine den därvarande Svensk Lutherska kyrkan. Lotterna å hvilka kyrkan uppfördes skänktes af sågverksbolaget och medlen till densammas uppbyggande, sammansköts af tjugu familjer. Kyrkan, i hvilken orgel finnes, kostar, fullt färdig och inredd, omkring \$2,000. Självården inom stads-

församlingen besörjes af landsförsamlingens pastor L. O. Lind, som därstädes håller gudstjänst en Söndag i hvarje månad. Orgeln spelas af John Lund, och A. P. Lindström leder sången. Stadskyrkans nuvarande "deacons" äro Gustaf Adolf Qvarfodt, Syen Hessle och Peter Engqvist, samt dess "trustees" Anders Carlson, August Sjöblom och Magnus Ryden. Församlingen räknar för närvarande omkring 125 kommunikanter.

Landsförsamlingen, hvars folkmängd oupphörligt förökats, fann sig snart i behof af en större och rymligare kyrka. Den 24 Juni 1873 beslöts därför att ett nytt tempel skulle uppföras, som vore stort nog att rymma alla de åhörare, hvilka voro bosatta inom settlementet och bekände sig till den ev. lutherska läran. Först talades om att den nya kyrkan skulle uppföras af sten eller tegel, men då detta vid närmare öfvervägande befanns alltför kostsamt, beslöts att densamma skulle byggas af trä. 1875 börjades kyrkobyggnaden, som efter två års arbete fullbordades 1877. Kyrkan, kostar omkring \$6,000, är 80 fot lång, 50 fot bred och 20 fot hög på jemnväggarna. Den har hvälfdd tak och försedd med en 16 fot bred läktare samt har sittplatser för 600 åhörare. Tornet är 86 fot högt. Ritningen är gjord af Seymour i Stillwater och arbetet är utfördt A. P. Jonson. Kyrkan invigdes för sitt heliga ändamål den 29 Oktober 1877 af Minnesota-konferensens ordförande, pastor E. Norelius. Vid detta tillfälle hade sagde konferens härstädes sitt sammanträde, hvarförutom den högtidliga akten bevistades af en ofantlig människomassa, ej blott från Marine-settlementet utan ock från andra närgränsande svettlementer, såsom Stillwater och Swede Lake.

Kyrkans nuvarande "deacons" äro Johan P. Törnblad, Sven Anderson vid Fish Lake, Johan Ekegren, And. Lind, Abraham Larson och Gustaf Sjösten. Dess "trustees" äro Johannes Ericson och A. W. Jonson. Protokollsekreterare vid sockenstämmorna är klockaren Joh. P. Törnblad. 1875 indelades församlingen i följande 7 rotar: N:r 1 Prairie Hollow, n:r 2 St. Croix, n:r 3 Vasa, n:r 4 Hay Lake, n:r 5 Fish Lake, n:r 6 Goose Lake och n:r 7 Bony Lake. Denna indelning eger ännu bestånd. Enligt kyrkoboken, räknade landsförsamlingen omkring 825 medlemmar, däraf 400 äro kommunikanter. Nattvardsbarnens antal hafva de senare åren varit mellan 30 och 40 årligen.

Inom settlementet finnes äfven en svensk methodist-församling, hvilken består af omkring 20 familjer. Den har egen kyrka i närheten af Long Lake, belägen i section 26 ej långt från den första lutherska kyrkan, som bygdes därstädes 1855. Denna församlingens nuvarande lärare heter Olson; hans hustru undervisar i församlingens Söndagsskola.

Den första skola i settlementet bildades 1857. Dock fanns redan före denna tid skola i staden Marine. Numera är settlementet indelat i 7 skoldistrikt, med hvar sitt skolhus, i hvilka undervisningen sker på engelska språket. Bland svenskar, som bestridt undervisningen i dessa distriktskolor, nämnes: Alfred Svenson, Jenny och Charlotta Mobeck, J. G. Rose, Chas. Granstrand, And. Falk, Kristina Ljung och And. Holm m. fl.

Sockenstämmeprotokollet för den lutherska landsförsamlingen af den 6 Januari 1874, innehåller följande: "Beslöts att en församlings-skola skulle bildas och att 3:ne undervisningsterminer skola hållas under år 1874, tio veckor hvardera. Denna skola skall blifva tillgänglig för hvem, som önskar begagna sig af densamma." Numera hålles inom landsförsamlingen vissa tider skola, hvaruti undervisas på svenska språket af klockaren Joh. P. Törnblad och skolläraren Johan Lans. Dessutom finnes inom hvarje rote en Söndagsskola, uti hvilken undervisningen äfvenledes sker på svenska af församlingens "deacons."

Svenskarnes tillbakadragenhet, och de nykomne emigranternas obekantskap med landets politiska förhållanden, har gjort att våra landsmän inom settlementet och Washington county i allmänhet kånhända ej innehaft det antal allmänna sysslor och befattningar, som dem med rätta borde tillkomma i afseende å deras folk mängd inom town och county. På senare åren, sedan de blifvit mera hemmastadda i politiken, hafva de ock förstått att hålla sig framme och med andra nationer delat de politiska befattningarna. Säsom representant till staten Minnesotas legislatur, skickades 1874 från norra delen af Washington county, svensken Carl Ekdahl. Han är en af de äldsta settlare inom Marine-settlementet. Samma befattning innehades åren 1876 och '77 af Olof Ericson. Säväl under förlidet som detta års legislatur hafva svenskarne från denna trakt haft en värdig representant uti Chas. Peterson från Vasa. Nuvarande sheriff i Washington county är John A. Johnson, svensk till börd och från Marine-settlementet.

Inom town af Marine hafva före denna tid följande svenskar, bland andra, innehaft befattningar: Frank N. Peterson har varit "town clerk," Eric Falk "justice of peace," A. P. Jonson och Johan Svenson "supervisors" samt Peter N. Lewin "village marshall" i staden Marine.

Nuvarande town-embetsmän äro: Town clerk—John Lund; Justice of the peace—John G. Rose; Assessors—Erick Falk och Fred. Lammer; Supervisors—And. Lind och John P. Svenson; Village marshall—John Lund.

Vid sv. luth. landsförsamlingens kyrka finnes postkontoret Skandia, hvarest John M. Jonson är postmästare.

I den mån som landsbygden blifvit settlad har ock befolkningen i staden Marine förökats. Många svenskar hafva under de senare 20 åren anländt och bosatt sig därstädes. Stadens invånareantal uppgår till omkring 500 personer, hvaraf två tredjelar anses vara svenskar.

Det sågverk, som bygdes härstädes 1839 nedbrann på 1840-talet. En ny såg uppbygdes i den nedbrändas ställe, men äfven denna blef några år senare lågornas rof. Det sågverk, som nu finnes i staden, är således det tredje i ordningen, som blifvit uppbyggt härstädes. Den tid på året, då sågverket är i gång och virke därstädes försågas, syselsätter verket omkring 20 arbetare dagligen. Där finnes en ock mjölqvarn med 4 par stenar.

Utom den sv. luth. kyrkan finnes äfven en engelsk congregational kyrka.

För öfrigt finnes på platsen 3 handelsbodas, 2 hoteller, 3 salooner, ett bryggeri, 1 "Livery stable," postkontor, apotek och läkare.

Af svenskar, som därstädes idka yrke och handverk, nämnes: Möbelsnickare—John Lund; smeder—A. Westergren och Chas. Liljegren; skomakare—Lindqvist & Rydqvist; skräddare—Peter Engqvist; murare—Gustaf Carlson, John Elmqvist och John Carlson; vagnmakare—Peter Palmsten och Nils Falk; målare—And. W. Holmstedt; slagtare—Nils Håkanson; hyrkusk- eller "livery-stable"-innehafvare—Abr. Johnson; bokhållare hos handelsfirman Schmidt & Graf är John Westergren; skogsafverkning och timmerhandel drifves af Chas. Peterson, Sven Magnuson och Ed. Johnson.

Utom en större skola, som finnes i staden och hvari undervisningen sker på engelska språket, hålles understundom äfven svensk skola, för hvilken P. Wigren är lärare.

Det vester om settlementet belägna town 32, range 21, som intill 1874 med Marine haft gemensam townstyrelse, skildes detta år från detsamma samt bildade ett särskildt town, under namn af Forest Lake och valde egna tjänstemän. Äfven här hafva på senare åren många svenskar nedslagit bopålar. Den första svensk, som settlade härstädes var Jonas Johnson, hvilken hitflyttade från Stillwater 1872. Nu äro härstädes omkring femton svenska familjer bosatta. Något Svenskt kyrkosamfund är här ännu ej stiftadt, men settlarna besökes understundom af pastor Lind från Marine, som då för dem håller gudstjänst.

Under senare åren har ej emigrationen från Sverige till settlementet varit särdeles stor. Däremot ökas settlarnes antal af sådana män, som en tid vistats här i landet och arbetat i de stora firuskogarna i norra delen af staten. De äro unga, arbetsamma och driftiga män, som väl förstå att upparbeta en farm. Isynnerhet har settlingen starkt tilltagit i vestra delen af townet, där det ena huset efter det andra uppstår. Välmågan hos de äldre settlarna har också på den senare tiden betydligt förökats, hvilket må tillskrifvas den större uppmärksamhet som egnats åt jordbruket. Till en början tänkte ej befolkningen så mycket på jordens uppodlande och skötsel. De egnade då nästan uteslutande sina tankar åt skogssköfvingen. De högg och afverkade så kalladt "raft"-virke, hvilket såldes till timmerhandlarna i Stillwater och Marine. Med skogens utrotande, har denna inkomstkälla utsinat, som det synes till befolkningens fördel. Vi hafva hört att på de senare sex åren, omkring två tredjedelar af settlementets odlade jord blifvit upptagen. At vägarne ha också på senare tider större uppmärksamhet egnats. Nya sådana ha blifvit anlagda och de gamla förbättrade.

Fred, enighet och sänja är rådande mellan settlarna, gudsfruktan är bofast i deras hjertan, förnöjsamheten och trefnaden i deras hus och den Högtes välsignelse synes vara med deras företagande. Allt tycks bebåda att svenska settlementet Marine kan gå en lugn och tryggad framtid till mötes.

Historisk beskrifning öfver svenska settlementen i Chisago county, Minnesota.

Chisago county, upptagande en areal af 540 kvadratmil, har en utsträckning från norr till söder af 30 mil samt en bredd varierande från 12 till 18 mil. Det är omgifvet i norr af Pine, i vester af Isanti och Anoka samt i söder af Washington counties. I öster utgöres gränsen af St. Croix-floden, samt det på denna flods östra sida belägna Polk county i Wisconsin. Jordarten består hufvudsakligen af en rik och fruktbar svartmylla på lerbotten. Myllan är från 1 till 3 fot djup på olika ställen; underlaget utgör rödlera på hårdmark samt i kärrmarker och vattensjuka trakter blålera. Mot vestra gränsen eller kring St. Paul och Duluth-jernvägen är jordmånen mera sanblandad. Landet, som betydligt höjer sig öfver St. Croix-flodens vattenfall, är i närheten af denna flod backigt och kuperadt, men antager inåt landet en jemn yta tills mot de stora sjöarne Chisago, Green och Sunrise Lakes, kring hvilka det åter börjar blifva backigt. Chisago county är och har varit starkt skogbeväxt, isynnerhet med lötskog. Ännu i dag vill man finna stora och vackra skogsparker, hvarest väldiga ekar, lönnar och linnar med flera träslag majestätiskt sträcka sina höga rikt löfbeklädda stammar och grenar mot höjden. Ett och annat barrträd finnes visserligen här och där vid stränderna af St. Croix-floden och sjöarne, isynnerhet i norra delen af county't, men den egentliga barrträd-regionen (*the pineries*) vidtager ej förr än man öfverskridit gränsen af Pine county. Landet är rikligt försedt med vackra och fiskrika sjöar samt genomkorsas i alla riktningar af bäckar och floder. St. Croix-floden utgör, som vi sade, county'ts östra gräns. Från norra gränsen flyter densamma i sydlig riktning på en sträcka af 10 mil, hvarefter den gör en stark böjning åt öster och löper i sydost till St. Croix Falls, där den nått sin östligaste punkt. Från fallet rinne floden i sydvest till gränsen af Washington county, hvarefter densamma fortsätter sitt lopp i nästan oafbruten sydlig riktning till dess förening med Mississippi-floden. St. Croix-floden har sina källor i nordvestra Wisconsin's stora furuskogar samt utgör gränsen mellan staterna Wisconsin och Minnesota på en sträcka af omkring 130 mil. Den är segelbar för ångbåtar till Taylors Falls, 60 mil från dess mynning. Ofantliga kvantiteter af timmer flottas årligen utför denna flod. Af county'ts talrika sjöar intager Chisago Lake såväl i skörhet som storlek främsta rummet. Dess längd från norr till söder utgör omkring 9 mil. Sydvest om denna sjö ligger Green Lake och i nordvest Sunrise. Dessa tre större jemte flere smärre sjöar äro alla belägna i södra delen af county't samt hafva sina utflöden genom Sunrise-floden, hvilken flyter i nordlig riktning till dess utlopp i St. Croix-floden. Sunrise-floden upptager under sitt lopp flere bifloder och tillflöden, hvilka utgöra en afdelning för åtskilliga smärre sjöar i Washington, Anoka och Isanti counties. Inom town af Fish Lake finnas sjöar-

ne Goose Lake, Horse Shoe Lake och Fish Lake, hvilka hafva sina utflöden genom Goose Creek. Den stora och vidsträckt Rush Lake i nordligaste delen af county't har sitt utlopp genom Rush Creek. Förutom dessa tre här nämde större tillflöden, upptager St. Croix-floden flera mindre bäckar och vattenafledningar, hvilka från landthöjden nedstörta utför de branta stränderna för att utgjuta sitt kristallklara och friska vatten i den grumliga flodens böljor.

Namnet Chisago härleder sig från Chippewa-indianernas språk, enligt hvilket det egentligen skulle uttalas Ki-chi-saga. Ki-chi betecknar stor; saga, vacker eller älsklig. Ki-chi-saga, Sag-i-a-gan eller vacker sjö. I sanning denna sjö, efter hvilken county't erhållit sitt namn, gör skäl för benämningen. Se den i högsommarens prakt, se dess af doftande, mångfärgade blomster och en saftig gräsmatta betäckta stränder, dess i landet inskjutande vikar och fjordar, dess djupblå spegelklara vatten, ur hvilket grönskande löfbeklädda öar och holmar uppdyka likt badande sjönymfer. Sedenna tjugusende tafla, omgifven af den höga mörkgrönaskogen och vi måste erkänna att Chisago Lake utgör en ädel perla i det på vackra landskaper och tilldragande scenerier så rika Minnesota. Vattenfallet vid Taylors Falls och St. Croix-dalen erbjuder och de storartade skönheter, som länge utgjort föremål för turisternas och resandes besök samt äro välkända såsom en af den amerikanska nordvesterns mest tilldragande naturföreteelser. Brist på skönhetssinne och smak för naturens stora under kan ej tillskrifvas våra landsmän, som bosatt sig i dessa trakter.

Arhundraden före innan ännu någon hvit man satt sin fot på dessa marker har vid stränderna af St. Croix-floden mången bitter och blodig strid utkämpats mellan landets urinvånare, de mot hvarandra fiendtliga indianstammarna Chippewa och Dakota eller Sioux. Af dessa två mäktiga indianstammar hade Chippewa sitt tillhåll kring Lake Superior samt Mississippi- och St. Croix-flodernas öfre vatten, under det Sioux-indianernas jagtmarker hafva utgjort hvad öfrigt är af staten Minnesota. Det dödliga hat som varit rådande mellan dessa två stammar, leder sitt ursprung omkring tre århundraden tillbaka. Traditionen om dess uppkomst är enligt Schoolcraft, följande: En chef för Menominee-stammen lät uppdämma mynningen af Menominee-floden så att ingen fisk kunde uppgå i densamma. Detta förorsakade nöd och brist bland Chippewas, som uppehöll sig i det inre kring denna flod. Sioux voro Monominees behjupliga i detta ovänliga och fiendtliga företag. Härifrån härleder sig den bitterhet och fiendskap, som fortgått i så många år.

General Sibley meddelar en berättelse om Sioux-höfdingen Little Crow, s:r, fader till den Little Crow, som ledde indianupproret i Minnesota 1862, hvilken på ett karakteristiskt sätt gifver oss en föreställning om denna indian-chefs ridderlighet och ädelmod:

Två af hans favoritsöner, som deltagit i ett krigståg i förföljelse af Chippewas uppför St. Croix-floden, blefvo dödade i en skärmytsling i närheten af fallet. De döda kropparne fingo orörda qvarligga på valplatsen sedan Chippewas med förlust blifvit tillbakadrifne. Så snart fadren, som förblifvit qvar i sin wigwam, erhöll underrättelse

hårom hopsamlade han allt silfver och "wampum" han kunde öfverkomma i sin familj. Medtagande detta och sin högt värderade dubbelbössa begaf han sig åtföljd af några af sitt band till stridsplatsen. Här lät han aftvätta blodet från sina fallne söners ansigten och i stället utmåla dem med krigsfärger, hvarefter de ikläddes nya kläder och smyckades med de medhafde värdefulla sakerna. De döda kropparne placerades i sittande ställning mot stammen af ett träd och dubbelbössan qvarlemnades vid deras sida. Den gamle höfdingen tog afsked af sina barn skakade deras händer och återvände till sitt hem. Ett par dagar efteråt återkommo Chippewas, skalperade liken och beröfvade dem deras dyrbarheter, utan att begravva eller draga vidare försorg om de döde. På General Sibleys förfrågan huru Little Crow upptog denna Chippewa-indianernas skändliga gerning, svarade han: "Jag sörjer bittert mina söners död, men de föllo likt tappre män i striden och fienden hade rättighet till deras skalpar. Af de skatter med hvilka liken voro prydda, ville jag låta Chippewas förstå att de hade slagit sönerna af en höfding." Fadren återvände sedermera till stridsplatsen, hopsamlade benen och gaf dem en ordentlig begrafning.

Att denna trakt varit bebodd eller åtminstone besökt af hvite män före den generation som nu finnes härstädes, därom vittna lemninngarne på ett hus eller byggnad, som för några år sedan händelsevis upptäcktes invid flodstranden omkring en mil söder om Taylors Falls. Runierna voro alldeles öfverväxta med träd och buskar, men lemnade dock tydliga spår och igenkänningstecken efter väggar, skorsten och dörröppning m. m. Någon upplysning om hvilken eller hvilka som uppfört och bebott denna byggnad har ej kunnat erhållas, hvarken muntligen af äldre lefvande personer, som i längre tider haft kännedom om denna trakt, eller af någon historisk berättelse om densamma. Det troliga är att Minnesotas första hvita upptäckare och bebyggare, fransmännen, kanske för långa tider tillbaka härstädes haft en handelsplats med indianerna.

Den första öfverenskommelse med Sioux-indianerna om afträde af land i Minnesota till Förenta Staterna skedde i September 1805, då de öfverlemnade den trakt hvarå Fort Snelling sedermera 1819 byggdes. 1837 afstodo de landet mellan Mississippi och St. Croix-floderna samt slutligen 1851 allt det öfriga, som nu innefattar staten Minnesota.

Den första hvite settlare i Chisago county, man med säkerhet vet omtala, är Jesse Taylor, som bosatte sig vid Taylors Falls omkring 1838 eller ungefär vid samma tid som det å andra sidan floden belägna St. Croix Falls anlades. Denne Taylor var delegare i ett bolag som under namn af "Northwest Company," med en kapitalist vid namn Baker till förlagsman, härstädes skulle uppbygga ett sågverk. Byggnaden för sågen uppfördes, men något maskineri anskaffades ej och verket blef aldrig färdigt, ehuru omkring \$10,000 nedlades i företaget. Efter omnämde Baker kallades platsen till en början Bakers Falls. Joshua L. Taylor hitkom 1840 och hans broder N. C. D. Taylor 1845. Båda lefva och äro ännu besatta på platsen. W. H. Folsom hitkom något senare.

Den 9 Januari 1840 organiserades "county of St. Croix" med "county seat," hvarest Stillwater nu är beläget. Detta county omfattade nordvestra Wisconsin och det hufvudsakligaste af hvad nu utgör staten Minnesota. Den 5 Juli 1841 indelade county commissioners St. Croix county i fem "election precincts." Till "Judges of election" i "precincts of St. Croix Falls," för hvilket Joshua L. Taylor var commissioner, utnämndes W. Furber och Jesse Taylor. Den 3 Mars 1849 passerade billen Förenta Staternas kongress genom hvilken Minnesota upptogs till territorium. Den 3 September 1849 sammanträdde Minnesotas första legislatur. Representanter från denna trakt voro då David B. Loomis och Henry F. Setzer. Genom en legislatur-akt den 1 September 1851 organiserades Chisago county sådant det nu är. "County seat" eller platsen för tjänstemännens embetsrum förlades först i Taylors Falls, hvarifrån det 1866 flyttades till Chisago City och slutligen 1874 till Centre City, hvarest det ännu finnes.

Chisago county är numera indeladt i elfva towns nemligen: Nes sel, Rushseba, Fish Lake, Sunrise, Branch, Amador, Shafer, Chisago Lake, Lent, Wyoming, och Franconia samt två städer: Taylors Falls och Rush City.

Enligt 1875 års census visar Chisago county, som är indeladt i 42 skoldistrikt, en folkmängd af 6045 personer, hvaraf minst två tredjedelar antages vara svenskar.

County's nuvarande embetsmän äro: Auditor—Otto Wallmark; Treasurer—Oscar Roos; Sheriff—P. H. Stolberg; Register of Deeds—A. Wallmark; Clerk of the Court—Robert Currie; Judge of Probate—N. M. Humphrey; Surveyor—H. Newbery; Coronor—E. C. Ingalls; Superintendent of Schools—Dilos Crocker; Overseer of the poor—G. Johnson; Attorney—H. N. Setzer samt Commissioners—L. H. Martin, J. Holmgren, Jonas Jonasson, Thom. Lacy och Jacob Peterson. Bland svenskar från Chisago county, som varit medlemmar af Minnesotas lagstiftande församling nämnes L. I. Stark såsom representant vid 1865 års legislatur. Jonas Lindall var stats senator 1872—73. I Shaleen har varit senator från detta distrikt vid förra och detta årets legislatur.

Äran att vara en af de förste svenskar, som settlat i dessa trakter och för öfrigt troligen i staten Minnesota, tillkommer nu varande kassören i Chisago county Oscar Roos. Han ankom till Amerika våren 1850 och vistades öfver sommaren i Rock Island, Illinois. I sällskap med honom öfver oceanen var Lars I. Stark, hvilken äfvenledes sednare besatte sig i detta county. På inrådan af pastor Unonius i Chicago begaf sig Roos åtföljd af två andra unge män, Fernström och Sandahl, till Minnesota. De ankommo till Marine i Oktober månad 1850. Fernström och Sandahl hafva både sedermera lemnat staten. Åren 1851 och '52 arbetade Roos tillika med åtskillige andra nykomne svenskar på den väg som guvernementet lät upphugga och anlägga från Mississippi till Lake Superior och som till en del löper utmed St. Croix-floden, hvilken efter dess båda ändpunkter benämndes: "Point Douglas and St. Louis river military road." Hafvande

sitt hufvudtillhåll i Marine arbetade Roos med skogsafverkning och timmerflottning till 1860, då han flyttade till Taylors Falls och utnämndes till postmästare därstädes. Samma år valdes han till "Register of Deeds" i Chisago county och var den förste svensk, som härstädes innehade någon county-syssla. Dessa befattningar innehades af Roos till 1870, då han utnämndes till uppbördsman (receiver) vid Förenta Staternas landkontor i Taylors Falls. Sedan 1875, då han upphörde med befattningen vid landtkontoret, har Roos varit detta countys kassör. Denna rad af förtroendesysslor, som tilldelats honom såväl af medborgare som öfverhet, vittna tillräckligt om den den nu lefvande äldste svenske settlares i Minnesota värde och förtjenster, utan att vi i denna lilla skrift vidare behöfva utveckla desamma.

Omkring 1850 stod den af en religiös sekt, för hvilken en bekant helsinge-bonde Eric Jansson var ledare, anlagda Bishop Hill-kolonien i Illinois på höjden af sin makt. En utflyttning ur kolonien ansågs nödvändig och man kastade sina ögon på Minnesota såsom ett lämpligt land för en ny kolonis anläggande. För att utröna denna sak och taga närmare kännedom om landet i detta nybildade territorium afsändes från Bishop Hill en man vid namn Norberg. Så lyder en berättelse. En annan underrättelse säger, att Norberg, som visserligen tillhörde Bishop Hill-kolonien, önskade skilja sig från densamma samt på eget bevåg begaf sig till Minnesota för att utse en lämplig tillflyktsort för sig och sin familj, hvilken han hade qvarlemnadt i kolonien. Hvilken af dessa berättelser är den tillförlitligaste lemna vi därhän; alltnog Norberg anlände till Taylors Falls hösten 1850. Efter sin ankomst dit, gick Norberg vesterut och tänkte sig först taga "claim" ett par mil från fallet på den plats där Daniel Fredin nu är bosatt. Han utlade här fyra stockar, som skulle utgöra syllar för en blifvande husbyggnad, men då han af guvernementets landtmätare, hvilka då voro sysselsatta att uppmätta landet i dessa trakter, hörde omtalas att längre i vester skulle finnas stora och vackra sjöar, beslöt han uppsöka desamma. Medförande hvad lifsförnödenheter han kunde bära, lyckades han genomtränga skogarne och framkom till Chisago Lake. Härstädes tyckte han sig hafva funnit en lämplig plats för den nya koloniens anläggande samt beslöt att sjelf taga "claim" och bosätta sig här. Han måtte ock ha uppehållit sig en tid på den holme eller halfö, hvarest Centre City nu är belägen, hvilken ock efter honom länge kallades Norbergs holme. Han lär ha grävt en grop i jorden, hvilken täcktes med bark och som under denna tid tjänade honom till bostad. Under vintern återvände han till Taylors Falls, hvarifrån han genom bref underrättade sina landsmän i Illinois om landets beskaffenhet och de upptäckter han gjort samt uppmanade dem att komma hit. Det säges att Norberg af de i Taylors Falls bosatte amerikanare erhöi löfte om penningar ifall han lyckades förmå sina landsmän att bosätta sig i dessa trakter. Detta löfte lærer ock uppfyllts påföljande vår, då ett antal svenskar ankommo och Norberg erhöi \$50.

I dessa tider var en resa öfver Atlantiska oceanen och till Ameri-

kas vester ej en sådan småsak, som den i våra dagar med sina snabbgående ångbåtar och ilande jernvägståg förefaller. Anders Svensons i Centre City hitresa är därpå ett exempel. Han färdades hela den långa vägen från Motala till Taylors Falls på vattnet. I Augusti månad 1850 lemnade han med en familj bestående af hustru och tre barn sin hembyggd Kettilstad socken i Östergötland. Från Motala färdades de kanalvägen till Göteborg. Från denna hamn skedde resan öfver oceanen till New Orleans med segelfartyg, hvilket upptog en tid af åtta veckor. På resan uppför Mississippifloden från New Orleans till St. Louis förlorade Svenson ett barn, som sjuknade och dog i koleran. Vid ankomsten till St. Louis var kassan slut och Svenson befann sig nu med familj, utblottad och beröfvad alla tillgångar att vidare kunna fortsätta resan, i en stor okänd stad, omgifven af främmande menniskor, med hvilka han i brist på kännedom af deras språk ej kunde meddela sig. Vid denna tid gjorde nordens näktergal Jenny Lind sitt triumftåg genom Amerika. Vintern 1850—51 var hon i St. Louis. Svenson, som af ofvan anförde orsaker samma vinter uppehöll sig i denna stad, lyckades efter många svårigheter slutligen erhålla personligt tillträde till sängerskan, som då åtföljdes af pastor Unonius. Efter att för henne hafva beklagat sin nöd erhöll Svenson \$50, hvilka hon framtog ur sin handkassa och öfverräckte till honom. Svenson var ej den enda af blottställda och nödlidande svenska emigranter, som erhöll bistånd och hjälp i nödens stund af deras frejdade landsmaninna under detta hennes vistande här i Amerika. Med detta frikostiga understöd kunde nu Svenson fortsätta sin resa uppför Mississippifloden. I Galena, Illinois, träffade han tillsammans med åtskillige andra svenska emigranter, hvilka erhållit kännedom om Norbergs här förut omnämnda skrifvelse från Taylors Falls och nu hade beslutat att resa till Minnesota. Dessa emigranter voro från Helsingland och Medelpad samt hade året förut på segelfartyg öfverkommit från Hernösand till New York. Svenson med familj, hvilken ej hade något bestämdt mål sig förelagdt, slöt sig till sällskapet som fortsatte resan uppför floden och anlände till Stillwater tidigt på våren 1851. Qvarlemnande en del af kamraterna jemte qvinnor och barn därstädes begåfvo sig Svenson, P. Wiklund och Daniel Rättig landvägen till Taylors Falls för att uppsöka Norberg och taga närmare kännedom om landet. De påträffade Norberg därstädes och ledsagades af honom till Chisago Lake. De anlände till södra ändan af sjön, blefvo intagna af landets skönhet och fruktbarhet och beslöt att här nedslå sina bopålar och skapa sig nya hem. Efter att hafva tillbragt natten vid sjöstranden återvände de påföljande dag öfver Taylors Falls till Stillwater för att afhemta det öfriga sällskapet. Mot en afgift af \$5 om dagen förhyrdes en man med en pråm eller flatbåt, som skulle frakta dem från Stillwater till Taylors Falls. Denna resa, som räckte en hel vecka, var en af de svåraste och obehagligaste på hela färden från Sverige. I snöslask, regn och köld hade de att tillbringa såväl nätter som dagar under bar himmel i den lilla båten. Vattenståndet var ovanligt högt denna vår och inga åror kunde användas utan de måste med stänger staka fram far-

kosten mot den strida strömmen. Den 23 April 1851 ankommo de till Taylors Falls, som då bestod af 3 a 4 usla stockhus. Här emottogs de med förundran af stadens samtliga innevånare. Den tidens Taylors Falls-boar hade ej större kännedom om svenskarne än om hottentotter och eskimåer.

Ej underligt då om så många främlingars ankomst på en gång utgjorde en märkvärdig och minnesrik tilldragelse i stadens historia. Columbus och hans följeslagare blefvo ej noggrannare begäpade af Vestindiska öarnes indianer än våra landsmän togos i skärskådande af de goda Falliterna. Dessa, om vi så må kalla dem, första svenska pilgrimmer, som landade i Minnesota, voro utom ofvannämnde Anders Svenson från Östergötland, Peter Anderson och Peter Berg från Helsingland samt P. Wiklund från Medelpad, hvilka medförde familjer samt ungarlarne Eric Bylund från Medelpad, Daniel Rättig och Peter Shalin från Helsingland. I Taylors Falls fanns då ett hotell, det enda i staden, som bestod af två små stockhus med en täckt gång emellan, hvilket egdes af två amerikanare vid namn Sam Tompson och Ansel Smith. Här fick Anders Svensons hustru till en början arbete. Karlarna började genast efter ankomsten arbeta med att upphugga väg till Chisago Lake, och så snart denna var färdig uppförde de tillfälliga bostäder samt dittogo sina familjer. Det första hus som byggdes var det stockhus som tillhörde Peter Berg, hvilket af fyra män uppfördes på en dag. Eldstaden uppmurades af gråsten, som hade att fraktas öfver sjön. Detta hus lär ännu finnas kvar på platsen. Med undantag af Wiklund och Bylund, som bosatte sig endast två mil vester om fallet, flyttade de öfrige ut till sjön. Norberg återvände sedan på sommaren till Bishop Hill och afhöordes ej mera i settlementet. Någon hitflytning af kolonien från denna plats kom aldrig till verkställighet. Den förföll kort efter, och dess medlemmar spriddes åt skilda håll.

Anders Svenson övertog Norbergs land vid Chisago Lake och planterade redan samma vår åtskilliga sorters grönsaker, hvilka dock under mannens arbete med governmentets landtmätare samt hustruns frånvaro i ett ärendet till Taylors Falls, till och från hvilken plats non promenerade med barnet på ryggen, uppåtos och förstördes af rådjuren, på hvilka det vid denna tid ej var någon brist.

Peter Anderson medförde de första kreatur till settlementet, hvilka voro ett par oxar och en ko. Den ena oxen slagades på hösten och den andra såldes till Peter Berg, som för denna dragare gjorde ett slags åkdon eller kärra på två hjul. Detta åkdon, vid hvilket förfärdigande ingen smeds konst eller skicklighet behöfde anlitas, (hvarken någon dylik handverkare ej heller jernämnen att smida af fanns då i settlementet att tillgå), lär haft en besynnerlig konstruktion. Hjulen, som voro så att säga helgjutna, utgjordes af tvåne trissor utaf en på tvären afsågad trästam. I midten af dessa trissor voro gjorda hål för vagnaxeln, hvilken likaledes bestod af trä. Hålen blefvo tillfölje af den ojemna nötningen ej särdeles runda, hvilket gaf åkdonet en guppande och ostadig gång samt förorsakade resenären en grundlig omskakning. Dylika fordon voro till en början

och igen allmänna bland nybyggarna. Detta ekipage, nemligen oxen temlkärran, utgjorde länge det enda transportningsmedel, som fanns i settlementet. Med detsamma verkställdes såväl alla mindre körslor hemma vid husen, som forslandet af proviant och dylikt från Taylors Falls. Ett stående pris för detta singuliera öks begagnande antingen för längre eller kortare resor lärer varit \$5. En amerikanare i Taylors Falls som hade ox "team" begärde \$12 för ett lass från denna plats till Chisago Lake.

Sven Anderson, nu boende i Marine settlementet, kom till Marine Mills hösten 1851, medförande fyra kor, hvilka han sålde till nybyggarna. Anders Svenson köpte två af dem och Wiklund en. De första ordentliga dragare, som fanns i settlementet var ett par oxar, som senare egdes af Daniel Rättig och Peter Shalin, och hvilka de utbyrde till farmarne för plöjning mot en afgift af \$5 om dagen.

Af de här ofvan omnämnde först hitkomne emigranter hafva flere sedermera lemnat settlementet. Peter Anderson flyttade till Cambridge i Isanti county, Peter Berg till Fish Lake, Wiklund till Anoka och Bylund till Kandiyohi.

Sent på hösten 1851, kom till Chisago Lake i ytterst utblottade omständigheter f. d. Sergeanten A. M. Dahlhjelm från Östergötland, hvilken redan då var en gammal man. Han bodde under vintern på en ö i sjön tillsammans med en man vid namn von Ranseler, som ännu är bosatt i Centre City. De båda gubbarne måtte denna vinter haft det ganska knapphändigt. Mången gång saknande bröd eller annan föda att stilla den påträngande hungern med.

Under år 1852 hitkommo några få emigranter. John Smith från Örtomta socken i Östergötland kom på våren 1852. Före honom, säger han, funnos fem settlare vid Chisago Lake. Han tog land invid sjön vester om hvar kyrkan nu står, på hvilken plats han ännu är boende. Smith hade i en svensk tidning, som då utgafs här i landet, läst en af Norberg skrifven artikel, som på ett fördelaktigt sätt utmålade landet i Minnesota och hvilken förmådde honom att resa hit. I sällskap med Smith hitkom John Anderson (äfvenledes från Östergötland), hvilken numera är död.

Peter Svenson från Algutsboda, Kronobergs län, ankom till Knoxville, Illinois våren 1852. Äfven han hade läst i tidningen den af Norberg skrifna ofvannämnda artikeln, hvilken förmådde honom att resa till Minnesota. I sällskap med sex andra svenskar, kom han till St. Paul. Härifrån gjorde han en resa till Carver och St. Peter, men då han här fann landet alldeles obefolkadt och allt för vildt, återvände han till St. Paul, hvarifrån han begaf sig hit till Chisago Lake, tog land och bosatte sig öster om sjön.

Den i denna berättelse flere gånger omnämnde Norberg synes på ett kraftigt sätt hafva bidragit till svenska folkets emigration till denna stat. Genom bref och tidningsartiklar fästade han sina landsmäns uppmärksamhet på den fruktbara jord, som i den fjerran nordvestern låg väntande på flitiga händer för att åt sina uppodlare gifva en riklig skörd och dymedelst tacksamt återbetala dem deras hafda möda. Han synes ärligt hafva uppfyllt sitt löfte till Taylors Falls-boarne

att hitskaffa svenskar samt gjorde verkligen skäl för de \$50 han för denna skull erhöill. Äfven pastor Unonius i Chisago tillkommer i icke ringa mon förtiensten att få svenska emigrationen taga sin riktning till Minnesota. Han uppmanade flere af sina landsmän att resa hit. Unonius var den förste svenske prestman som besökte Chisago settlementet. Han var här 1852 och höll då gudstjenst för de få här bosatte svenskarne. Under detta besök sammanvigde han en dotter till Daniel Nilson i Marine med den ett par mil från Taylors Falls bosatte tysken Fredrik Lammer. Mrs Lammer var troligen den första svenska qvinna, som ingått äktenskap i staten Minnesota.

Under sommaren 1852 uppehölo sig några Chippewa-indianer på en ö i Chisago Lake. De gjorde nybyggarna åtskilligt förfång genom att utan vederbörligt tillstånd tillegna sig fläsk, potatis och diverse småsaker. Detta förargade våra nybyggare, hvilka beslöto göra sig af med de otrefliga grannarne. En Söndag samlades de temligen mangrannt och begåfvo sig till ön. Ett par af svenskarne, som nägorlunda kunde tala engelska språket försökte göra tydligt för indianerna ändamålet med besöket. Men desse, antingen de förstodo hvad som sades eller ej, låddes om ingenting. Då bröto sig nybyggarna störrar och påkar med hvilka de gjorde hotande åtbörder, tydligen menande att de ämnade basa upp rödskinnen, hvilka nu tycktes fatta vinken samt begåfvo sig till sina "canoes" och skyndade från ön. Indianerna höllo sedan ett slags krigsråd på Sunrise Prairie, hvarvid ifrågsattes huruvida de ej borde förfara fiendtligt mot nybyggarna, men sedan de, på förfrågan af en amerikanare hvad sorts folk nykomlingarne voro, fått till svar, att de voro från det land hvar est solen går upp, ansågo de ej rådligt att inlåta sig i slagsmål med dessa ljusets söner utan begåfvo sig åt annat håll och ofredade aldrig sedermera våra landsmän i Chisago settlementet.

Anders Svensons hustru hade denna sommar en mindre angenäm promenad. En morgon begaf hon sig ut i skogen att leta efter sina två kor. Genom det höga gräset och buskarne såg hon spår och märken efter hvar kreaturen hade gått fram. Dessa spår följde hon nu genom den vilda skogen utan att egentligen veta hvart kosan bar. En af vår tids unga damer skulle måhända under så föga lofvande utsigter, som en vandring i obobodda trakter, genom en ödlig skog, full af vilddjur och indianer erbjöd, uppgifvit hoppet att återfinna kreaturen samt återvänt till sitt hem; men ej så med Mrs Svenson, hon ville på intet villkor skiljas från sina kära mjölkgifvande kor. Hela dagen fortsatte hon vandringen utan att påträffa hvad hon sökte. Frammot aftonen mötte hon i närheten af hvar Vasa i Marine-settlementet sedan anlades en mansperson, som på hennes förfrågan svarade, att han visserligen mött ett par kor, men det var så långt förut att han ansåg det omöjligt för henne att upphinna desamma.

Mannen, som fruktade att hon under natten skulle förirra sig i skogen, erbjöd sig att uppgöra eld och att de tillsammans skulle "campa" på platsen. Mrs Svenson afslog dock tillbudet och han gaf henne då några tändstickor för att, ifall hon innan nattens inbrott ej

skulle ha påträffat något hus och blefve nödsakad att qvarstanna i skogen, måtte kunna tända upp en eld. Hon lyckades dock, men ej förr än skymningen redan inbrutit, framkomma till en farmare, som bodde i närheten af staden Marine, hvilken äfven hade upptagit de af henne eftersökta kreaturen. Afståndet mellan denne farmares bostad och mrs Svensons hem utgör, raka vägen, omkring 15 mil, och då är att antaga, att hon under sin skogsvandring just ej följt den genaste vägen, måste hon under dagens lopp tillryggalagt ett ganska respektabelt stycke väg. Följande dag återvände hon samma väg tillbaka, men då i sällskap med de återfunna djuren. Vi måste beundra mrs Svensons energi och uthållighet, hvilken förefaller så mycket mera prisvärd, då vi få veta att hon ett par månader efter denna promenad framfödde en välskapad dotter. Detta barn, som föddes den 22 Nov. 1852, döptes af Dalhjälm och erhöll namnet Kristina Mathilda, är nu gift med John P. Johnson samt bosatt i Centre City. Hon och Peter Andersons dotter, Kristina, hvilken föddes ungefär samtidigt samt döptes af fadren och numera är död, voro de första barn, som föddes af svenska föräldrar i settlementet och måhända för öfrigt i hela staten Minnesota.

Den första ordentliga båt i Chisago Lake, gjord af bräder, egdes af Anders Svenson. Hustrun hade genom arbete hos Ansel & Smith i Taylors Falls förtjent virket till densamma. Öfrige båtar, som vid denna tid funnos i sjön och egdes af svenskar, voro merendels urhålkade trästammar. Såsom ett bevis på huru höga kreaturspriserna voro på den tiden, må anföras att John Smith måste för en ko, som han köpte i St. Paul, betala \$60.

Förre korporalen vid Smålands grenadier bataljon, Frans Mobeck från Jönköpings län, kom till Chicago 1852. Efter att hafva qvarstannat någon tid därstädes, begaf han sig på inrådan af pastor Uno-nius till Minnesota och ankom till St. Paul 1853, hvarest han vistades i två år. Samma år eller 1853 besökte Mobeck det nya svenska settlementet i Chisago Lake och inköpte då det land därstädes, på hvilket han nu är bosatt. Han flyttade dock egentligen ej hit förrän 1855. Mobeck berättar, att han på en vandring mellan St. Paul och Stillwater vid denna tid måste tillbringa en natt i ett mindre angenämt sällskap. Öfverrumplad af mörkets inbrott och ej seende sig utväg att kunna framkomma till någon människobostad, beslöt han att uppgöra eld och tillbringa natten i skogen på ett afstånd af ungefär sju mil från sistnämde plats. Knappast var elden uppgjord och Mobeck lägrad i god ro, förrän en flock af 70 a 80 indianer, som observerat eldskenet, skyndade till platsen för att njuta af den goda värmen. De gjorde dock ej stället första innehafvare någon harm, utan lade mera ved på elden samt slog sig ned kring densamma. De bjödo Mobeck röka ur sina pipor och denne, som, ehuru ej sjelf någon tobaksrökare, hade hört att detta skulle vara ett vänskapstecken, rökade och bolmade efter bästa förmåga för att ej stöta sig med sina oöjndna gäster. De bröto upp och aflägsnade sig frampå natten. och Mobeck var glad öfver att blifva qvitt de mindre pålitliga nattkamraterna.

Åren 1853—54 hitkommo flere emigranter från Sverige. Bland

dem som då kommo, nämnas Peter Wiberg, Magnus Jonson, Carl Lind, Anders Porter, Daniel Peterson, Peter Gustaf Gustafson, Gustaf Collin, A. P. Glader, John Holmgren och Håkan Larson m. fl. De fleste om ej alla dessa voro från Kronobergs län. Detta län har och allt framgent sedermera med det största antalet emigranter bidragit till settlementets befolkning, så att man nästan öfverallt hvart man kommer hör den välkända småländska dialekten talas settlarne emellan. De första emigranter som hitkommo och bosatte sig härstädes voro dock, hvad vi af föregående finna, ösrigötar och norrläudingar. Under dessa, de första tre a fyra åren af settlementets historia blef snart allt land närmast kring Chisago Lake upptaget och bebyggt, så att de emigranter som senare hitkommo hade att begifva sig längre in i landet, för att finna sig hem.

Bröderna Otto och Anders Wallmark hitkommo från Halmstad 1854 samt köpte land och bosatte sig vid Chisago City. Här utlades stadsplan och började uppföras byggnader af ett bolag i Philadelphia vid namn Bernheimer & Arnold, hvilket egde landet. Handelsbod upprättades, i hvilken Otto Wallmark, som varit handelsbokhållare i Sverige, blef "clerk." En såg och mjölkvarn bygdes äfvenledes härstädes, hvilken dock nebrann omkring 1860. Anders Wallmark var förman för de arbeten, som verkställdes i och för stadens anläggande. Otto Wallmark har oafbrutet varit county auditor för Chisago county ända sedan 1861. Han är numera bosatt i Chisago City samt eger farm vester om Green Lake. Anders Wallmark har varit county's "Register of Deeds" sedan 1868, till hvilken befattning han blifvit återvald 6 gånger. Han eger farm och är bosatt mellan Centre och Chisago City.

"Homestead"-lagen, som passerade kongressen 1861, fanns således ej vid denna tid. Emigranterna kunde då ej erhålla land på fullt så förmånliga villkor som numera stå dem till buds, men äfven då voro ej svårigheterna särdeles stora att på fördelaktigt sätt kunna åtkomma ett stycke jord. Man "preemtade" landet eller som det mera allmänt hette, tog "claim," d. v. s. man bestämde huru stort stycke land man ville hafva, bosatte sig på detsamma samt kunde sedermera när tillgångarne så medgåfvo betala det med \$1.25 pr acre, hvilket var det af guvernementet fastställda pris. Detta var en god sak för nykomlingarne, hvilka alla ej voro stadda vid kassa. Mången fattig nysettlare fick anstånd med betalningen två a tre år—ja, ofta längre. Föreanta Staternas landkontor var då förlagdt i Stillwater, och var den plats hvarest landköpen uppgjordes.

Ett antal emigranter, som afreste från Sverige 1854 för att begifva sig till Chisago Lake-settlementet, blefvo på genomresan i Chicago angripna af koleran, hvilken detta år hemsökte flera städer i Amerika. Ankomna till Stillwater fingo de ej stanna där, utan transporterades längre uppåt St. Croix-floden till en plats ungefär midt emot Arcola, hvarest de inlogerades i ett gammalt "shanty," som för tillfället inreddes till ett sorts sjukhus. Hvarken den läkarevård eller skötsel de här åtnjöto voro af det bästa slaget. Många af de sjuke dogo i detta improviserade lasarett. Sedermera förflyttades de till en ö i

Chisago Lake, hvarest äfvenledes några af dem dogo. Endast en af de settlare som förut voro bosatta härträdades blef angripen och dog.

Den första säd som odlades af nybyggarna i settlementet var majs, hvilket på kaffeqvarnarne förmaldes till mjöl. Anders Svenson hade en större sådan qvarn, som flitigt begagnades af grannarne. Merendels var det vanligt att om qvällarne förmala den quantitet majsmjöl, som skulle utgöra kommande dags behof. Det säges, att om man en stilla och lugn afton vistades ute, man tydligt kunde förnimma surrandet från alla de qvarnar, som voro i gång i stugorna rundt kring sjön. En barrel hvetemjöl kostade i Taylors Falls från \$12 till \$15 och transporten kring Chisago Lake plögade uppgå till \$2 a \$3 pr barrel. Detta var penningar, och dylika funnos ej i öfverflöd hos nysettlarne. Hvetebröd fick ej utgöra en daglig kost på deras bord.

Claes Dahlhjelm skördade det första hvetet i settlementet efter en half bushels utsäde omkring år 1854. Af denna skörd erhöles flere farmare utsäde kommande året. Råg odlades till en början mera allmänt inom settlementet men afstannade så småningom, hufvudsakligast tillfölje af svårigheten att få densamma förmald. Mjölvarne ville nämligen ej gerna mala rågmjöl, emedan de sade att det skadade qvarnarne för hvetemalningen. Den första råg som såddes i settlementet hade erhöles från Bishop Hill. Närmaste mjölqvarn som vid den tiden var att tillgå fanns i Arcola, Wisconsin, på andra sidan St. Croix-floden. Vinterhvetet odlades äfven en tid; men härmed upphördes sedan det befanns ej vara lönande.

Spannmålen utröskades till en början med handslaga, dels på isen när sjön var tillfrusen, dels vid ingångarne till husen, hvarest marken var hårdt tilltrampad. Sedermera när farmarne blefvo mera försigkomne bygdes logar med ordentliga golf af plank. Den första tröskmaskin i settlementet egdes af Anders Svenson omkring 1860. Året förut hade ett par personer från Hudson i Wisconsin besökt nybygget med en tröskmaskin.

Innan dragare mera allmänt fanns att tillgå, skedde jordens bruk och bearbetning för hand med hacka. Stora arealer af jord upphackades på detta sätt.

Så skördade Peter Svenson 1856 på jord, hvilken sålunda blifvit upphackad, 200 bushels spannmål, både råg, hvete och korn. Af detta senare sädesslaget erhöles han 40 bushels skörd efter 2 bushels utsäde, hvilket ju kan kallas ett ganska vackert resultat. Såsom ett annat exempel på jordens fruktbarhet kan anföras, att Mobeck på upphackad jord, skördade 14 bushels hvete efter en half bushels utsäde på cirka en tredjedels acre, hvilken föregående året hade burit sin första skörd och då varit planterad med potatis.

Major John Swainson i St. Paul uppköpte år 1856 en större kreatursdritt från Missouri, hvilken han hade öfver sommaren vid Rice Lakes. Af dessa kreatur sålde mr Swainson sedan till sina nykomna landsmän i Chisago Lake på förmånliga villkor med längre tids betalningsanstånd. Detta var en god hjälp för de penningesaknande nybyggarna, hvilka sålunda erhöles välbehöfliga dragare och mjölkkor utan att kontant behöfva betala desamma.

Goda arbetsförtjenster för settlementets manliga befolkning var vid denna tid såväl som nu i dag att tillgå vid timmerafverkningen i de stora furuskogarne. En skogsarbetare aflönades då för tiden med \$30 a \$35 i månaden.

Våra nykomne settlare erhöles mycken sund och närande föda utaf den rikliga tillgång på villebråd och fisk, som skog och sjö erbjödo. Förmäligaste villebrådet var rådjur eller "deer," som merendels fångades uti i marken grädda gropar. C. P. Bolin berättar att han, som hade fem dylika i skogen, en morgon fångade fyra rådjur på detta sätt. Sjöarne voro ovanligt fiskrika. Gubben Dahlhjelm brukade omtala att han, som en gång rodde med s. k. drag i Chisago Lake, skulle inhala draget, då en större gädda kom efterrusande med så stark fart att densamma hoppade öfver båtkanten och blef liggande på botten i båten. Det säges att ett par af county's tjänstemän, som en gång roade sig med fiske, därunder fångade en så stor gädda, att de måste använda sina förenade krafter att hålla den fula fisken kvar i båten. Peter Gustaf Gustafson skref hem till Sverige att han vid ett tillfälle, då han rodde med drag och höll linan med tänderna, fick ett så kraftigt napp af en stor fisk att tänderna rycktes lösa ur munnen på honom. Detta låter dock något otroligt, men möjligt är att Gustafson begagnade löständer. Ehvad mer eller mindre sanning må ligga till grund för dessa fiskhistorier, så är dock säkert, att både mycken och stor fisk har funnits i Chisago Lake.

Innan ännu något kyrkosamfund var organiseradt inom settlementet, plögade folket samlas på en ö i Chisago Lake för att hålla gudstjänst. Sedermera, då Berg hade byggt en loge, höllos gudstjänsterna därstädes. Dahlhjelm brukade vid dessa tillfällen fungera såsom prest samt uppläsa en predikan ur någon postilla. Stundom besöktes ock settlementet af någon verklig prestman. Utom Unonius, hvilken, efter hvad vi förut omtalat, en gång besökte settlementet, hafva presterna Agrelius från Marine och N. T. Hasselqvist från Galesburg, Illinois, varit härstädes. Vi finna här af att våra nykomna landsmän, ehuru få här tillsammans i ett främmande land, långt skilda från vänner och fosterjord, ej förglömde att i gemensam andakt hem-bära en Högre makt sitt lof och pris samt anropa om Hans bistånd och beskydd.

Den första lutherska församlingen organiserades den 12 Maj 1854, hvarvid till "trustees" utsågos A. M. Dahlhjelm, Peter Berg och Anders Svenson, samt till "deacons": Håkan Larson som sedan antog namnet Svedberg, Peter Anderson och Carl Peterson. Johannes Håkanson blef sekreterare och A. M. Ahlström antogs att leda sången. Pastor Erland Carlson från Chicago var vid detta tillfälle stämmans ordförande. Vid samma sockenstämma beslöts att denna församling tillsammans med den Sv. Luth. församlingen i St. Paul skulle kalla prestmannen C. M. Svenson från Wexiö stift i Sverige till själasörjare. Svenson emottog dock ej kallelsen. Vid samma tillfälle beslöts att en kyrka skulle byggas 18 alnar lång, 14 alnar bred och 5 alnar hög och till byggnadskomitee utsågos Peter Glader, Peter Berg, Daniel

Peterson, Peter Svenson och Matias Bengtson. Denna kyrkobyggnad kom dock aldrig till någon verkställighet.

1854 byggdes ett skolhus hvarest Centre City nu är belägen, hvilket nyttjades till kyrka. Första gång gudstjänst hölls härstädes var pingstdagen 1855, då församlingens första ordinarie pastor P. A. Cederstam predikade. Vid detta tillfälle döptes Mobecks dotter Jenny samt Joh. Holmgrens son Charles, och lära dessa två vara de första svenska barn i settlementet, som blefvo döpta af en ordinarie prest.

På sockenstämma den 4 Juli 1855 beslöts återigen att en kyrka skulle byggas, efter, som det hette i dagens protokoll, "mycket ordande och strid om platsen hvar den skulle uppföras." Två personer, som motsatte sig detta beslut, fingo den besked "att kyrkan skulle byggas antingen de villa vara med eller ej." Denna kyrka skulle bli 70 fot lång, 48 fot bred och 18 fot hög. En byggnadskommitté utsågs afvenledes. Emellertid var allt detta ordnande och all denna strid till föga gagn, ty denna kyrkobyggnad kom aldrig att utföras. Den 8 Juli 1855 bildades första svenska Söndagsskolan inom settlementet. Till att förestå densamma utsågos Gustaf Collin, Frans Mobeck och N. M. Bergström. Denna skola har sedan fortgått intill nu. En tid hölls den af församlingens "deacons" i hvar sin rote, men är numera flyttad till kyrkan, hvarest undervisningen hvarje Söndagseftermiddag bestrides dels af församlingens pastor och klockare, dels af "deacons" m. fl. Håkan Larsson Svedberg utsågs att uppläsa en predikan och förrätta gudstjänsten, då ingen verklig prestman fanns att tillgå.

Den 12 September 1855 beslöts uppförandet af den nuvarande kyrkan. Byggnadskommittén utgjordes af Peter Svenson, Håkan Svedberg, Daniel Peterson, Anders Svenson, P. Glader (byggmästare), Johannes Persson, Gustaf Collin, Daniel Lindström och A. Wallmark m. fl. Kyrkoplanen, utgörande två acres, köptes af Mobeck. Arbetet, som påbörjades i Maj 1856 och afslutades den 20 Augusti samma år, då byggnaden afsynades, verkställdes genom dagsverken af församlingsmedlemmarne, hvilka ock hvar för sig tillsläppte erforderligt byggnadsvirke. Kyrkan uppfördes med ett mindre torn, samt blef invändigt försedd med läktare.

Ett par anekdoter hafva blifvit oss berättade från denna tid, eller från den tid då ordentliga kyrkosamfund först började organiseras inom settlementet. De höra ej måhända till historien, men må i alla fall anföras.

Omkring åren 1855 och '56 hade baptister fått insteg härstädes. De lyckades värfva några anhängare, höllo gudstjänster och förrättade dop, vid hvilka senare ceremonier Chisago Lake användes såsom dopfunt. Af två bröder, hvilkas föräldrar voro bosatta inom settlementet var den ene luthersk och den andra baptist-prest. Under det brodern (lutheranen) talade till sina åhörare i kyrkan, höll brodern (baptisten) sammanträde med sina anhängare straxt intill vid sjöstranden. Den senare hade vid detta tillfälle nöjet att döpa de båda brödernas moder. Denna religionssekt aftynade sedan så småningom och dess anhängare hafva numera nästan allesammans lemnat settlementet.

Den lutherska församlingens första klockare eller sångledare var, som vi redan förut omnämt, A. M. Ahlström. En främmande predikant, som en gång besökte församlingen och härstädes höll gudstjänst, skref uti en här i Amerika utkommande svensk tidning om detta besök, att han ej kunde deltaga i kyrkosången, emedan han ej förstod klockarens sång eller den koral denna följde. Detta sårade Ahlström, så att han tog afsked från klockarebefattningen. Efter Ahlström blef Collin antagen till sångledare. Denna konstruerade och använde ett nytt musikaliskt instrument, som vi aldrig hört omtalas i kyrkomusikens historia. Detta instrument bestod af en, ett par fot lång solid trästock, vid hvilken en messingstråd var fästad. När sången skulle börjas knäppte Collin på messingstråden med fingrarne. Åhörarne påstodo sig ej kunna förnimma något ljud från detta säregna instrument, men troligen angaf det ljud nog för klockaren att börja sången efter. Collin hade hvarken begärt eller erhållit afsked från klockarebefattningen, då Peter Shaleen 1856 valdes att förestå densamma. Collin hade visserligen personligen bevisat den sockenstämma vid hvilken Shaleen invaldes, men så länge han ej formligen blifvit afskedad ansåg han sig såsom rätta innehafvaren af sysslan. Vid julottan infunno sig båda klockarne att förrätta tjänsten. Utom omtalade instrument medförde Collin sina tre döttrar, hvilka voro inöfvade att afsjunga en för tillfället lämplig sång. Detta allt oaktadt måste han dock afstå platsen till sin lyckligare medtäflare.

Ett orgelverk anskaffades sedermera, hvilket dock ej måtte ha varit af bästa sorten att dömma efter orgelnistens eget yttrande. Han liknade nemligen detsammes ljud vid "en hungrig ko, som står vid en gärdesgård och bölar." Detta bölande maskineri användes till år 1871, då det nuvarande bättre orgelverket inköptes för en summa af \$1,500. Shaleen innehar ännu klockarebefattningen i församlingen. På tal om klockare, må vi här nämna ett par ord om orgeltramparen, som ju kan anses höra till samma klass, om vi få döma efter det gamla välkända uttrycket, "I dag spelte vi bra," sa' orgeltramparen till klockaren. Denne anspråkslöse kyrkans tjänare lär för öfrigt vara filosof och ej utan sina djupsinniga tankar och ideer. Öfver ingången till hans bostad står skrifvet: "In och ut jag går, och snart jag döden möter." För att göra detta tänkespråk så mycket sanningsenligare finnes på insidan öfver dörren med stora bokstäfver ordet "Döden." Mannen är äfven veterinärläkare, åderlätare m. m. samt lär ej vara utan kännedom om vissa mystiska och hemlighetsfulla konster. Om ännu en kyrkans tjänare, nemligen kyrkovaktaren, hafva vi ej hört annat än att han för några år sedan hade mycket besvär att skydda altarduken för spöken eller okynninga varelser som nattetid i kyrkan tillställde sina hocus pocus. Men nog nu om dessa sägner och små historier, hvilka vi hoppas ej måtte såra någon eller försaka ringaste harm.

Den 11 Oktober 1857 utsågs Carl P. Bolin till protokollsekretär vid sockenstämmorna, hvilken befattning han med få afbrott innehafte till närvarande tid. Den Lutherska församlingen härstädes hörde i början till norra Illinois synoden till 1860 då Augustana sy-

noden bildades, från hvilken tid församlingen tillhört densamma. Minnesota konferensen organiserades härstädes hösten 1858. Pastor P. A. Cederstam var församlingens själasörjare till 1858 då han flyttade härifrån. Pastor Cederstam var delegat från Chisago county vid den convention, som sammanträdde i St. Paul den 13 Juli 1857 för att upprätta och bestämma den konstatution, enligt hvilken Minnesota skulle upptagas såsom stat i Unionen.

Den 27 Oktober 1858 beslöts att pastorsboställe skulle bygga så den så kallade kyrkoplanen strax invid kyrkan. Denna byggnad begagnades för sagde ändamål en tid af sju år, hvarefter den såldes och bortflyttades. Begravningsplatsen, som till 1859 äfvenledes var belägen invid kyrkan, flyttades då därifrån och förlades å de 29 acres, som blifvit inköpta af församlingen såsom pastorsboställets jord. Omkring 1858 eller '59 var pastor I. P. C. Boreen bosatt härstädes, men sedan tyckes församlingen en tid varit utan någon ordinarie själasörjare, under hvilken tid den besöktes af andra svensk lutherska församlingars predikanter, nemligen P. Carlson i Carver, P. A. Cederstam då i Thorkils Lake, Nicollet county, P. Beckman samt ofvannämnde Boreen, som då vistades i Vasa, Goodhue county. Församlingen, som hittills hade försökt att erhålla prester från Sverige, uppgaf nu detta hopp sedan tre särskilda prestmän hade blifvit kallade utan att någon emottagit kallelsen. Den 25 April 1859 anmodades först Pastor P. Carlson i Carver och sedan N. T. Hasselqvist i Galesburg, Illinois samt E. Norelius i Chicago att åtaga sig själavården inom församlingen, men ingen af dem emottog anbudet. Slutligen den 25 Augusti 1859 valdes C. A. Hedengran till pastor, som antog kallelsen och hitkom det 10 Oktober samma år. Hedengran förvaltade sitt ansvarsfulla kall att vara själasörjare för den svensk lutherska församlingen i Chisago Lake till den 4 September 1873, då han af sjukdom hindrad att längre bestrida detsamma tog afsked af församlingen. Pastor Hedengran är dock ännu bosatt inom settlementet.

I Januari 1860 anskaffades ringklocka till kyrkan, år 1867 lades stenfog under kyrkobyggnaden. Den 11 November 1868 beslöts att södra gaveln skulle nedtagas samt att kyrkan skulle tillökas 32 fot i längd med bibehållande af dess förra höjd och bredd samt att sakristia skulle tillbyggas. Dessa tillbyggnader skulle vara färdiga och fullgjorda till den 1 Augusti påföljande år, hvilket ock skedde. Den 29 Januari 1868 inköptes den så kallade Sjögrenska farmen om 56 acres till pastorsboställe, och den 15 Februari samma år såldes gamla pastorsboställets jord, utgörande 29 acres. James F. Lindström, nu i Paxton, Illinois var här en tid omkring 1870—'71 såsom svensk skollärare och protokollsekreterare vid sockenstämmorna. Sedan omnämnas I. F. Lundberg såsom innehafvare af samma befattningar. Augustana Synoden hade sitt sammanträde härstädes i Juni 1871, hvilket besöktes af en offantlig människomassa, såväl från detta som närgränsande svenska settlementet.

Sedan Hedengran 1873 afsagt sig pastoralvården inom församlingen var densamma en längre tid utan själasörjare. Äfven denna gång kallades flere prestmän att hitkomma och förvalta embetet,

nemligen C. A. Evald från Minneapolis, C. P. Rydholm från Burlington, Iowa, O. Olson från Lindsburg, Kansas, och Jonas Auslund från St. Paul, af hvilka dock ingen emottog kallelsen. Slutligen emottog lärarenvid Ansgarii-skolan i Carver I. E. Frodeen kallelsen att vara församlingens pastor samt hitkom i Juni 1875. Pastor Frodeen är ännu kvar härstädes. Nytt pastorsboställe byggdes 1874 å den s. k. Sjögrenska farmen, hvarest ock en ny begravningsplats om en acre areal iordningställdes. Församlingen är numera indelad i åtta rotar med hvar sin "deacons" nemligen John Zakrison, Mathias Bengtson, Gustaf Hultqvist, I. A. Palmqvist, Johan Lundqvist, Carl Lind, Jonas Nöjd och Carl Dolk. Trustees för närvarande äro Gustaf Johnson (kassör), Jacob Peterson och I. P. Tellander. Kyrkovaktare är A. Hurtig och orgeltrampare John Sundberg. Församlingen utgöres af omkring 900 kommunikanter. Här må äfven omnämnas, att en kommittee är utsedd att inkomma med förslag till ny kyrkobyggnad. Församlingen har egen skola, hvari undervisningen sker på svenska språket af skolläraren S. W. Carlman och som hålles tre månader i hvarje rote. Bland svenska lärare och lärarinnor, som hafva bestridt undervisning i de engelska skolorna inom Town of Chisago Lake nämnas: Peter Shaleen, Jonas Lindall, Johanna och Mathilda Svenson, Amanda och Lovisa Wallmark samt Jenney, Charlotta, Emma, Lucia och Carl Wilhelm Mobeck. Dessa fem sednare, barn af den i berättelsen förr omnämnde Frans Mobeck. Af desse har Miss Jenney Mobeck varit lärarinna i åtta år.

I Chisago City bildades 1875 en svensk luthersk församling samt en ny och vacker kyrka byggdes därstädes 1878. Församlingen har kallat egen själasörjare intill hvilkens ankomst den besökes en Söndag i hvarje månad af pastor Frodeen från Centre City. Denna församlings "deacons" äro för närvarande: Otto Wallmark, John Berg, Johannes Sjöholm, Peter Säll och John Lavin, klockare är Frans Röst.

Inom Town af Chisago Lake finnes äfven en svensk methodist-församling, som bildades omkring 1860 och då bestod af 55 medlemmar. Bland denna församlings första lärare finna vi den ofta omnämnde presten Agrelius från Marine. Af öfrige pastorer för methodist-församlingen nämnas P. Lång, C. F. Lindqvist, E. Sjögren, P. Källman, Niklas S. Ohlström, August Olson, P. M. Johnson, A. P. Björk och E. Olson. En af Chisago Lakes äldsta settlare, John Smith, har äfvenledes varit denna församlings ordinarie lärare tvänne gånger, ett år hvarje gång. Smith är dessutom lokalpredikant och förrättar gudstjensten under ordinarie pastors frånvaro samt förestår församlingens Söndagskola, hvilken sednare befattning han innehåft i flere år. Kyrkan byggdes 1860 och invigdes den 31 Januari 1861. Pastorsbostället är beläget strax invid kyrkan i Centre City. Denna församlings nuvarande lärare är pastor B. Börjeson, som äfvenledes besöker den svenska methodist-församlingen i Marine settlementet. Kyrkans trustees äro John Smith, Anders Svenson och And. G. Johnson. Methodisterna hafva sin egen begravningsplats belägen på en ö i Chisago Lake. Denne de dödes bostad, beskuggad af

oeder, furu- och löfskog är omkliggen en af de vackraste och älskligaste punkter, denna tjusande sjö har att erbjuda.

Åren 1872—'73 vistades i settlementet en person vid namn Charles Lee. Han uppträdde till en början såsom frenolog, men lednade dock snart att trefva i skallen på folk samt började då predika. Han hörde till adventisternas sekt, lyckades göra några få proselyter, hvilka han döpte i en liten bäck som rinner ut i Chisago Lake och hvars vatten, till följe af vissa fyrfotadajurs uppehåll därstädes, är bekant för mindre renlighet. Denna religionssekts anhängare äro dock numera nästan utgångna inom settlementet. En annan religionssekt, de s. k. missionsvännerna, hafva äfven på sednare tiden lyckats förvärfva ett par anhängare härstädes.

Bland kostbara byggnadsföretag inom settlementet, må omnämnas brobyggnaden i Chisago Lake å vägen mellan Centre och Chisago Cities. Den första bron byggdes 1858 men var för lång så att den bortfördes af vattnet vid stark blåst. 1869 och '70 byggdes den nuvarande bron. För densammas uppförande tillsläpptes af county't \$1,000 och af townet \$500. Men då denna summa befanns otillräcklig för företaget måste townet ytterligare tillskjuta \$200.

Då borgarekriget mellan nord- och sydstaterna utbröt 1861, skyndade flera af de här bosatte svenskarne till fanorna för att kämpa för Unionens bestånd. Af våra landsmän som utgingo från settlementet för att deltaga i kampen voro inalles 27 st. som derunder funno sin död. Edvard Tolberg och Lundqvist föllo i slaget vid Antietam. Af öfrige som dogo under kriget nämnas Mathias Svedberg, Ludvig Mobeck, Palm, Peter Kron, And. Dahlström och Jonas Berg m. fl. Anders Ågren förlorade ett ben vid Chattanooga's eröfring, Sven Johnson en arm i andra slaget vid Bull Run och David Johnson blef sårad af en kula i knäet. Jonas Lindall tjänstgjorde som löjtnant under kriget. De fleste hade dock den glädjen att efter väl förrättade värf välbehållne återvända till sina hem. Den i lutherska kyrkan befintliga nattvardskalken är en gåfva af svenskarne från settlementet tillhörande 7:de Minnesota regementet, hvilka hemsände densamma under deras kampagn i södern. I allt skedde fyra utskrifningar från detta settlement däraf 3 frivilliga och en "draft."

1862 års indianoroligheter in jagade ej ringa förskräckelse härstädes. Öfverdrifna rykten och berättelser om rödskindens framfart förorsakade äfven här uppståndelse och fasa. Settllarne satte sig i försvarstillstånd och voro beredda att till det yttersta skydda sina hem och tillhörigheter. Tvänne forskansningar uppfördes vid kyrkan och en större kanon efterskickades från St. Paul. En del menniskor upphöllo sig en tid, under det förskräckelsen var som störst, på en ö i Chisago Lake vid namn Lönö. Lyckligtvis kommo dock aldrig indianerna så långt som hit och förorsakade settlementet följaktligen ej något vidare obehag.

Förnämsta inkomstkällan för settllarne i town of Chisago Lake är boskapskötsel. Att de mera egnat sig åt denna näringsgren än åkerbruket må tillskrifvas den stora skogen, i följd af hvilken hårdare och kostsammare arbete är förenadt med landets uppodlande.

Trädgårdskötseln har på senare åren gjort stora framsteg inom settlementet. Nästan vid hvarje farmares hem kan man finna en väl värdad köks- och fruktträdgård. Isynnerhet har Mobeck inlagt stor förtjenst om fruktodlingen och trädgårdskötseln i allmänhet. Vi hafva sett vinteräpplen hos Mobeck vuxna i hans trädgård, som i intet fall behöfva stå efter samma slags frukt från sydligare klimat. Äfven P. Dahlberg drifver trädgårdskötseln i större skala. Biskötseln var ock en tid mycket allmän bland settllarne, men en nattfjäril eller mal som af amerikanare kallas "millers" förstörde bikuporna för några år sedan, genom att lägga ägg i desamma. Emellertid har dock biskötseln numera åter börjat få framfart. Mobeck har denna vinter 19 bisamhällen. Äfven björnar företogo sig för några år sedan att störta omkuli bikuporna för att åtkomma det söta och läckra innehållet. Dessa otrefliga snyltgäster höllo också tillgodo med fläsk, hvilket de isynnerhet föredrogo färskt, sedan de sjelfva fått slagta svinen.

Redan omkring 1856 fanns i Centre City en handelsbod, hvilken egdes af en svensk vid namn Eklund. Nu finnes därstädes 2 hoteller, hvilka egas af Hellberg och P. G. Johnson. En ångsåg med mjölqvarn, hyfblemaskin och svarfatol, som eges af Peterson & Hellberg, hvilka äfven hafva diversehandel. Joh. E. Peterson är postmästare på platsen. Chs. Mohl drifver handel med jernvaror, bleck- och tennsaker; möbelsnickare—Gustaf Strand; skräddare—Chs. Bergqvist; skomakare—A. P. Olson; smed—Daniel Strömgren och vagnmakare—S. P. Larson. P. Dahlberg tillverkar och försäljer träskor. Ett ostfaktori finnes äfven härstädes, som eges af Lang & von Renseler. Chisago Countys nya och vackra "Court house" byggdes här 1877.

Vid Chisago City, som äfvenledes är beläget i town af Chisago Lake, finnes ett stäffaktori, som till förlidet år drefs af ett svenskt bolag, bestående af bröderna Wallmark m. fl., men nu förestås af amerikaner. Af svenskar, som drifva yrke här på platsen, nämnas: Daniel Arnqvist, som har handelsbod och är postmästare; vagnmakare—J. P. Qvist; smed—Peter Johnson; skräddare—J. Person. För öfrigt är vid vestra kanten af townet bosatt d:r Oldvig, som därstädes har handelsbod, saloon och apotek.

Af town-embetsmän nämnas P. Shaleen som clerk och John Holberg som "Justice of the Peace."

Då nästan allt hvad vi hittills anført kan anses tillhöra town af Chisago Lake eller det ursprungliga första och äldsta svenska settlementets i county'ts historia, gå vi nu att anföra några ord om städerna och de öfriga towns i Chisago county, hvarest våra landsmän äro bosatta.

TAYLORS FALLS.

De första svenskar, som bosatte sig i eller i närheten af denna stad voro, enligt hvad vi omförmäldt Wiklund och Bylund. Tufve Waldemarson från Skåne hitkom 1853, tog land och bosatte sig näst intill Wiklund, hvarest han ännu lefver och är bosatt. Dessa tre bodde ej i sjelfva staden utan på landet omkring två mil vester om densamma eller i det nuvarande town af Shafer, som på den tiden hade

gemensam townstyrelse med Taylors Falls. Anders Anderson kom till Chisago Lake omkring 1852, hvarifrån han flyttade till fallet omkring 1858, där han var smed och vagnmakare. Anderson är numera död. En annan svensk smed vid namn John Smith omtalas ha vistats i Taylors Falls omkring 1854, hvarest han några år senare lärt haft egen smedja. Denna Smith dog såsom soldat på Fort Snelling 1865. Elias Carlson, nu bosatt i Meeker county, omtalas äfven från denna tid såsom clerk i E. W. Holmans bod.

Anders Nilson Holm kom hit till Taylors Falls 1854. Detta var den första svenska familj som bosatte sig i den egentliga staden, hvilken den tiden utgjordes af 6 boningshus, 2 handelsbodar och 2 hoteller. Holm arbetade till en början i skogarne, sedan flyttade han till Chisago Lake, hvarest han var bosatt i sju år, därunder två år vid Centre City, där han var postmästare och hade handelsbod. 1866 återflyttade han till Taylors Falls, hvarest han från denna tid till nu varit egare af hotellet "Union House," det enda svenska hotell på platsen. Holm deltog i kriget mellan nord- och sydstaterna såsom sergeant i 3:dje Minnesota regementet. En annan af de äldsta svenska settlare på platsen är smeden Gustaf Sjöqvist från Kronobergs län. Sjöqvist kom till Chisago Lake 1855 och har varit bosatt i Taylors Falls sedan 1858.

I Taylors Falls finnes en svensk luthersk församling, hvilken stiftades den 10 April 1860. Sammankomsten hölls i Fred Lammers hus och till församlingens första "trustees" utsågos Anders Anderson, Daniel Nilson och C. Carlson. Den nuvarande kyrkan uppbyggdes samma år. Första själasörjare härstädes var pastor C. A. Hedengran fr. Chisago Lake, som besökte denna församling. P. A. Cederstam har varit bosatt härstädes såsom kyrkans pastor och efter honom Tornell. Församlingens nu varande pastor är M. Spångberg. Miss Josefina Holm spelar orgeln vid gudstjänsterna. Kyrkovaktare är John Södlind och "deacons" äro John Lindvall, Otto Kristianson och Daniel Nilson samt "trustees" John William, John Södlind och Frank Elof Svenson. Svensk skola hölls härstädes förliden sommar af J. A. Krantz.

Af svenskar från Taylors Falls som deltog i borgarekriget 1861—1865 nämnes: John Nilson, Nils Waldemarson, Gustaf Sjöqvist, Peter Strand, John Artig, John Holm och Gustaf Heiman m. fl.

I staden finnas tre skolor hvaruti undervisningen sker på engelska språket. Förutom den svenska lutherska kyrkan finnes därstädes tre amerikanska nemligen en presbyteriansk, en katholsk och en methodistkyrka.

Det första sågverk i staden byggdes af Ringman omkring 1855, hvilket sedermera såldes till W. H. C. Folsom. Omkring 1852 lär härstädes ha funnits en mindre mjölkvarn, duglig endast för förmalning af "feed" åt kreaturen. Numera finnes i Taylors Falls 2 ångsågar, en mindre mjölkvarn och hyfvelmaskin som drifves af ånga, en kardfabrik drifven af vattenkraft, ett tegelbruk, ett bryggeri, 4 smedjor, en vagnfabrik, ett tryckeri, hvarifrån veckotidningen "Taylors Falls Journal" utgifves, en möbelhandel, en skomakare, 2 hyrkuskar (Li-

very stables), 2 hoteller, 5 salooner, 5 diversehandlare, en slagtarebutik, 2 bleckslagarier ett apotek och en läkare.

Af svenskar, som i staden drifva yrke, nämnes: A. N. Holm—hotellvärd; Sjöqvist & Melander—smidesverkstad; Sal. Bergqvist—vagnmakare; L. F. Lagerwall—garfveri och läderhandel; T. Kistner—urmakare och juvelerare; Aug. Lundberg—koppar- och bleckslagareverkstad samt jernhandel; Chs. Peterson—saloon; Frank Lindgren och Sven Olson—snickare; John Olson och John Lindgren—målare samt And. Olsons—lagtare. På apoteket är John Granstrand anställd som svensk clerk. Sjöqvist & Melander drifva äfven handel med ved, hvilken de uppköpa af farmare och försända nedåt St. Croix- och Mississippi-floderna. Garfvaren L. F. Lagerwall är en af stadens "trustees." Folkmängden i Taylors Falls säges uppgå till 7 a 800 invånare, däraf 200 antagas vara svenskar. Stadsboarnes förnämsta inkomstkälla är skogsafverkning och timmerhandel. Under sommaren besökes staden af 2 a 3 ångbåtar dagligen, hvilka sätta den samma i förbindelse med Stillwater och därifrån vidare genom jernväg med St. Paul och Minneapolis med andra platser. Om den projekterade Minneapolis & St. Louis-jernvägen, som det tros kommer att färdigbyggas hit, skulle denna plats erhålla direkt jernvägsförbindelse med ofvannämde städer.

SHAFFER

skiljdes från Taylors Falls 1872 och organiserades då till särskildt town. Här äro nästan utslutande svenskar bosatte. Bland äldre settlare härstädes, nämnes Daniel Fredeen, Daniel Nelson och Magnus Nilson, hvilka hitkommo 1853. De båda förra lefva ännu, men den senare är död. Något kyrkosamfund är här ej organiseradt, utan settlarna tillhöra de svensk lutherska församlingarne i Taylors Falls och Chisago Lake. Sitt namn har townet erhållit efter en person vid namn Shafer, som därstädes lärert en myckenhet af land. I detta town äro bosatte äfven några få danska familjer. En svensk, Gustaf Hellqvist, är härstädes town clerk.

FRANCONIA.

Denna handelsplats, som är belägen invid St. Croix-floden, 3 mil söder om Taylors Falls, bebyggdes först 1854 af Ansel Smith, hvilken härstammade från Franconia i New Hampshire, hvarifrån namnet härleder sig. Två bröder Leonard och Henry Day togo land straxt norr om Smiths "claim." Dessa tre personers hufvudsakligaste sysselsättning var att afverka s. k. plugg för timmerflottningen på floden. Tillfölje häraf kallades den lilla platsen till en början "Plugg town," hvilket binamn den ännu i dag fått behålla. Ansel var sedan representativ från Chisago county vid 1864 och '65 års legislatur. Senator J. Lindall var äfven bosatt och hade handelsbod i Franconia. På platsen finnes ett sågverk och en mjölkvarn om 2 par stenar, en handelsbod, 2 salooner och ett hotell. Af yrkesidkande svenskar nämnes Charles Vitalis, som har diversehandel samt tillika drifver stor vedhandel. Nils Slettengren har saloon och L. Lewin är kvarnbyggare. Chs. Strand & Ericson hafva härstädes haft kalkbruk, hvilket dock

numera är nedlagt. Den lilla staden eller köpingen är bebodd af omkring 15 familjer. I town af Franconia finnes dock flere svenska farmare, af hvilka de flesta i kyrkligt hänseende höra till den lutherska församlingen i Chisago Lake. Town clerk i Franconia är O. Hasselberg.

AMADOR

är till en del bebodd af svenskar isynnerhet i syvestra hörnet. Under de goda tider som föregingo 1857 års penningekris och då städer öfverallt skulle anläggas samt uppstodo som svampar ur jorden, var äfven här fråga om att bygga en stad. En d:r Garlace var hufvudman för företaget, men vi tro att den gode doktorn liksom salig Dumbom kom af sig vid ingången, ty den tilltänkta staden kom aldrig till någon fullbordan.

SUNRISE

är en plats, som har sett sina bästa dagar. På den tid, då ännu ingen jernväg fanns till Lake Superior, utan resande till dessa aflägsna trakter hade att färdas på det gamla saktmodiga sättet, var här en mycket anlitad stoppningsplats. Nu finnes därstädes 2 handelsbodar, 2 hoteller, 2 mjölkvarnar och ett sågverk. Detta town är hufvudsakligast bebodd af tyskar, några få svenskar finnes där äfven.

WYOMING

settlades först af Pennsylvania-folk omkring 1853—54. Vid stationen, belägen vid St. Paul & Duluth-jernvägen 30 mil från den förra staden, finnes hotell och handelsbod. Härifrån afgår dagligen postdilgens (stage) öfver Chisago och Centre Citys till Taylors Falls. I detta town finnes en del svenskar bosatta. En svensk, Chs. Strand, är där "Justice of Peace."

LENT

har erhållit sitt namn efter två tyskar, som ännu äro bosatta därstäds. I detta town ligger jernvägsstationen Stacy, hvarest finnes hotell, handelsbutik och höpress. Charles Magnuson är här "Justice of Peace."

I town af

BRANCH

äro flere svenskar bosatta. Vid jernvägsstationen North Branch har uppvuxit en liten stad eller köping, som drifver stor handel med hvet och andra landtmannaprodukter. Här finnes 5 handelsbodar, 4 salooner, 2 höpressar, mjölkvarn, hotell samt apotek och läkare. Af svenskar, som på platsen drifva förrättningar, nämnas J. F. Svenson—diversehandel, mjölkvarn och hotell; Frank Wallin—skomakare och Peterson—saloonkeeper. Ett par mil söder om denna jernvägsstation anlades omkring 1857 en stad af bland andra Lyman Dayton i St. Paul, vid namn Washington. Denna stad hade kommit så långt att där fanns ett boningshus och en handelsbod. 1858 uppehöll sig härstädes en flock Sioux-indianer, som förorsakade stadsinvånarne åtskilligt obehag. En trupp soldater efterskickades från Fort Snelling och då desse skulle bortdrifva rödskinden uppstod en fäktning, som föregick i ett majsfält, hvarvid en soldat blef dödad.

Landet i dessa tre senare towns eller kring St. Paul & Duluth-jernvägen är slätt och jemnt samt föga eller ringa skogbeväxt. Jordarten är här sämre samt består merendels af sand. Settlingen kring jernvägen är tillfölje därpå obetydlig. Resande, som färdas fram på denna jernväg genom Chisago county, skulle tro landet vara obebodd. Flyttar man sig däremot några mil antingen öster eller vester om jernvägen vill man snart påträffa hus och farmarebostäder samt en mera skogbeväxt och fruktbarare jordmån. På här omnämde sandjord finnes gräsbeväxta svamp- och kärrmarker, som gifver en riklig höafkastning, hvilket hö vid jernvägsstationerna sammanpressas i knippor eller bundtar samt försändes till St. Paul och andra städer och utgör på så sätt en inkomstkälla för kringboende settlare.

FISH LAKE.

I detta town, beläget vester om jernvägen, är jordarten nästan af samma beskaffenhet som i towns af Chisago Lake och Shafer, nämligen en djup och rik svartmylla på lerbotten. Beväxt med en grof och tät skog, är landet härstädes svårt och kostbart att uppodla. Riklig tillgång på vackra och fiskrika sjöar samt friskt och godt källvatten finnes. Detta town, som bland svenskar gemenligen kallas Fish Lake-settlementet, anses ega omkring 1,000 innebyggare, nästan uteslutande svenskar hufvudsakligast från Småland, Helsingland och Vermland.

De första svenskar som bosatte sig härstädes, voro Eric Berglund och Peter Löf, hvilka hitkomma 1860. Före denna tid var detta land för hvita människor, åtminstone svenskar, en öde och okänd skogs-trakt i hvilken Chippewa-indianen ostörd uppslog sin wigwam samt tog sin skatt af skogens och vattnets djur. På den plats där B. Franklin nu är bosatt, har funnits lemningar efter en indianfästning eller forskansning.

Berglund, som då var bosatt i Chisago-settlementet hade tillika med sin sväger Anders Grundsten, hvilken äfvenledes sedermera hitflyttade, begifvit sig ut för att plocka "cranberries" i dessa trakter. Under natten, då de voro lägrade i "cran"-bärs-svampen, hörde Berglund en loms uthållande skri. Han förstod då att en sjö måste finnas i närheten. Vid dagens inbrott vandrade våra bärplockare i den riktning hvarifrån de hört fogeln och påträffade då Fish Lake. Det funno landet godt samt beslöto att hitflytta och härstädes nedslå sina bopålar. "Homestead"-lagen var då ännu ej gällande, men blef påföljande året. Berglund köpte sitt land till \$1.25 pr acre och Löf först "preemptade" samt sedan såsom "homestead" tog det land hvar på han ännu är bosatt.

De flesta sedermera hitkomne svenskar hafva följt Löfs exempel och tagit sina land under "homestead"-lagen. 1861 hitkom Johan Johanson från Medelpad. Johanson dog på hösten samma år, men hans enka tog sedan 160 acres "homestead"-land, samt gifte sig sedermera med Peter Berg, som hitkom till Fisk Lake 1863. Denne Berg är förut omnämnd i berättelsen om Chisago Lake samt var bland det första sällskap af svenskar, som anlände till Taylors Falls.

1851. Lars Larson hitflyttade omkring 1862 samt B. Franklin 1864. Till en början gick ej inflyttningen särdeles raskt, men omkring 1869 och 1870, sedan Lake Superior och Mississippi-jernvägen blifvit byggd, hitkom folket mera allmänt och landet blef allt mer och mer upptaget och bebygdt. En af de äldre settlarne härstädes är L. J. Stark, bekant såsom den förste svenske legislatur-medlem från Chisago county och efter hvilken härvarande poststation erhållit sitt namn. De fleste settlare, som härstädes äro bosatte, hafva merendels hitkommit från Chisago Lake och andra äldre svenska settlement, men äfven direkt från Sverige hafva flere emigranter hit anländt.

I Juni månad 1865 framgick öfver denna trakt en våldsam orkan, som anställde stor förödelse. Den framgick från söder till norr med en våldsamhet, som uppryckte och medförde stora träd samt kullstörtade och ödelade hus och byggnader. Berglunds byggnader led oisynnerhet stor skada och har sjelf vardt vid tillfället så uppskakad och nervös, att han strax efter blef angripen af svindel och nedstörtade från en stege, på hvilken han var uppklifven för att å en byggnad laga den af orkanen förorsakade skadan samt i fallet bröt ryggen, hvilket ett par veckor efteråt förorsakade hans död.

Dessa stora och vilda skogar voro till en början, innan de blifvit nedhuggna och bebyggda, ett tillhåll för rofdjur, isynnerhet björnar och vargar. Dessa sednare togo första året flere får från Berglund. Äfven björnar hafva anställt stor förödelse bland får och svinkreaturen. Till och med förliedet år visade sig sådana i settlementet, och borttogo husdjur från farmarne. Såsom ett exempel på björnens slughet och förstånd, må här anföras följande lilla berättelse. En farmare härstädes, som plögade hafva mjölk förvarad i en källare, fann en längre tid hvarje morgon, de qvällen förut påfyllda mjölk-bunkarne tomma stående på sin plats å hyllan. Källardörren befanns ordentligt tillsluten hvarje morgon och i öfrigt syntes intet spår efter mjölkdrinkaren. Farmaren beslöt nu att söka utfinna och ertappa tjuften. För detta ändamål gillrade han en laddad bössa i källaren på ett sätt, att den som rörde mjölkbunkarne måste träffas af skottet. Påföljande morgon fanns tjuften—nalle liggande död på platsen.

Den härvarande svensk lutherska församlingen organiserades den 19 Febr. 1867 under ledning af pastor C. A. Hedengran från Chisago Lake. Församlingens första "trustees" voro Jonas Ericson, Nils Håkanson och Johan Ericson. Dess "deacons" Jonas Ericson, Lars Larson och Carl Ljungqvist. Carl Stark blef protokollssekreterare vid sockenstämmorna. Till en början utgjorde denna, tillika med de straxt söder om, vid Spring Lake i Isanti county belägna, en gemensam församling. Begravningsplatser funnos såväl vid nämde plats som härstädes och gudstjenst hölls hvarannan Söndag å hvardera stället. Nils Håkansons hus vid Fish användes den tiden för detta ändamål. 1868 beslöt att hafva gemensam pastor med den svensk lutherska församlingen i Cambridge. Under år 1869 och framdeles höllos gudstjensterna i skolhuset vid Fish Lake, två efter hvarandra

följande Söndagar af lutherska och 3:dje Söndagen af methodistförsamlingen. Från 1870 till '72 var pastor Jonas Auslund, som då bodde i Cambridge, härvarande lutherska församlings själasörjare. 1870 antogs C. Ljungqvist att leda sången vid gudstjensterna. Den 1 Aug. 1872 valdes A. F. Tornell till pastor samt bosatte sig härstädes.

1873 började den nuvarande kyrkobyggnaden uppföras och är 60 fot lång, 40 fot bred samt 14 fot hög på jernväggarne, har hvälfdt tak samt är försedd med tillbyggd sakristia. I tornet, som är åttio fot högt finnes ringklocka. Det lilla men vackra templet gör ett godt och behagligt intryck där det ligger på en höjd, omgifvet af den lumiga löfskogen. Församlingens nuvarande själasörjare, N. J. Brink, hitkom hösten 1875. Samma år byggdes nuvarande pastorsboställe. I kyrkan finnes en kammarorgel som spelas af mrs Brink. Församlingen, som består af 350 kommunikanter är indelad i fyra rotar, där af första och fjerde roten hafva två afdelningar. Dess nuvarande "deacons" äro: Nils Peterson, Carl Hammarström, John Elmgren, Johannes Magnuson, Henrek Holm och Johannes Stefanson. "Trustees" äro: P. H. Stolberg, Fred. Hals och N. P. Neander. Johannes Sjöqvist är kyrkoväktare. Församlingen har ett mycket anlitadt bibliotek om några hundra band, hufvudsakligast bestående af religiösa och historiska arbeten, för hvilket Gustaf Lindholm är bibliotekarie. Första skolan i settlementet hölls af mrs C. Stark hemma i hennes bostad. Söndagsskola hålles året om i kyrkan, i hvilken undervisningen bestrides af Johannes Stefanson med tillhjälp af "deacons" m. fl. Pastor Brink plägar äfven hålla svensk skola. En sängskola finnes äfvenledes inom settlementet, för hvilken miss Hilma Franklin är lärarinna. Pastor Brink är en human, driftig och företagsam man, som ej blott är mån om sina församlingsboars andliga utan äfven intellektuella utveckling, hvilket ock på flerahanda sätt visar sig inom denna församling.

1854 stiftades en baptistförsamling inom settlementet, hvilken numera räknar omkring 50 medlemmar. Förliedet år uppförde de en mindre kyrkobyggnad. John Söderlund är denna församlings föreståndare eller predikant.

Sheriffen för Chisago county, P. H. Stolberg, är bosatt inom detta settlement. För öfrigt nämnes följande svenskar, som härstädes innehafva embeten, nämligen: Town clerk—Eric Johnson; assessor—Eric Jonsson; supervisors—Jonas Jonason, John X. Svenson och N. P. Neanders.

Vid jernvägstationen Harris, som är belägen i town af Fish Lake, finna två handelsbodas, hotell och höpress m. m. Straxt intill svensk lutherska kyrkan, som är belägen 4 mil i vester från denna jernvägsstation, ligger postkontoret Stark, hvarest L. Hunter är postmästare. Hunter är tillika gevärssmed. Här finnes ock en handelsbod, som eges af Fred. Hals, hvilken drifver stor handel med kringboende settlare. Smederna O. Elström och N. Ås samt skomakaren Carl Elmqvist drifva äfvenledes härstädes sina yrken. I nordvestra hörnet af townet finnes en ångsåg, hvilken eges af Lee, Gilmore & Co., och drifves såväl vinter som sommar. Förman för detta sågverk, hvilket

sysselsätter omkring 15 arbetare dagligen, är Wilhelm Skalberg. Här hafva settlarna en god marknadsplats att afyttra sin skog, istället för att upphugga densamma till ved och frakta den långa vägar till jernvägsstationerna. Här kunna de ock få sitt timmer försä- gadt till tjenligt byggnadsvirke för uppförande af snygga och trefliga bostäder; och att de begagnat sig af tillfället visar sig å flere ställen inom settlementet. Åkrar och fält hafva blifvit uppodlade, goda vä- gar anlagda och allting tyckes antyda att detta settlement med raska steg går framåt till välmåga och sjelfständighet.

NESSEL.

Detta town settlades för omkring 25 år sedan af en tysk vid namn Robert Nessel, efter hvilken det erhöit sitt namn. Här finnes en stor del svenskar bosatta hufvudsakligast från Helsingland och Dals- land. Bland våra landsmän är detta settlement mera allmänt känt under namn af Rush Lake-settlementet. Af första svenskar, som bo- satte sig härstädes, nämnes Daniel Lindström, Olof Eliasson, Peter Jonson och Eric Kardell, hvilka hitkommo från Chisago Lake om- kring 1868. En svensk luthersk församling finnes härstädes, hvilken räknar omkring 150 kommunikanter. De hafva egen kyrka, som byggdes 1876, men hafva dock ännu ej någon härstädes bosatt prest. Ungefär ett lika antal af öfrige i townet boende svenskar bekänna sig till baptistkyrkan, och äro nu sysselsatte att uppföra en kyrkbyggnad. Några adventister lära äfven finnas härstädes. Här är en handelsbod, som eges af ett bolag svenska farmare för hvilken M. Collin är före- ståndare. S. W. Olson drifver också diversehandel härstädes. Vid Rush Lake finnes en mindre ångsåg.

RUSHSEBA.

Detta town, som genomflytes af Rush Creek, har erhöit sitt namn af engelska ordet "rush" = vass och chippewa-ordet saba = bäck. Här finnes äfvenledes en del svenskar, men för öfrigt utgöres befolk- ningen af tyskar och irländare. Den äldsta svenske settlare härstä- des är John Berg, hvilken hitkom för omkring 20 år sedan. Berg är nu egare af en stor och väl värdad farm. En mjölkvarn och såg fin- nes i detta town.

RUSH CITY,

belägen vid St. Paul & Duluth-jernvägen, 54 mil från St. Paul, är den nordligaste station vid denna jernväg inom Chisago county. Här har på några få år uppstått en liten blomstrande stad och handelsplats.

Följande svenskar drifva härstädes handel och yrken: H. Nau- man—diversehandel; C. W. Smith—diversehandel och saloon; E. R. Ericson—diversehandel och saloon; J. F. Ramberg—diversehan- del; S. Johnson—apotek; John Haglund—skomakare; J. F. Linder- holm—smed och tillverkare af välkända plogar; John Frisk—smed; Jonas Ruthberg—möbelsnickare; S. B. Molander—fotograf; Th. Kistner—urmakare och juvelerare; A. M. Peterson—svarfvare; Oscar Malmqvist är clerk hos handlanden F. S. Pratt och John Carl- son i postkontoret. För öfrigt finnes på platsen ett bryggeri, 3 ho-

teller och ett tryckeri, hvarifrån utgifves veckotidningen "Rush City Post." Af kyrkor finnes härstädes en katolsk, en tysk-lutherk och en svensk-luthersk. En engelsk episkopalkyrka är under byggnad. Härvarande svensk-lutherska församling organiserades 1876 och kyr- kan byggdes 1877. Församlingen räknar omkring 54 kommunikan- ter. "Deacons" äro: A. M. Peterson, O. Nilson och John Lindmark, samt "trustees" John Linderholm, Jonas Ruthberg och J. Modin. Församlingen eger ännu ej någon ordinarie pastor utan gudstjensten förrättas af "deacons." För öfrigt finnas bland i staden bosatte sven- skar, anhängare af såväl adventist- och baptist- som andra religions- sekter.

Hugo Nauman är "village recorder" samt medlem af stadsnäm- den (village counsel). Första Onsdagen i hvarje månad hålles här på platsen marknad för försäljning af landtmannaprodukter. Staden är bebodd af omkring 800 invånare, hvaraf en tredjedel anses vara sven- skar.

Svenskarne i Afton och Stillwater, Washington Co., Minn.

För att kunna återgifva en berättelse om svenska settlementet i Afton, måste vi börja med Jacob Falström. Redan förut i berättelsen om Marine settlementet, hafva vi nämnt några ord om denne man, men dels emedan hans lefverne egentligen hör till Afton-settlementet och dels emedan hvad vi förr om honom anfördt är både otillräckligt och otillförlitligt, gå vi nu att utförligare meddela hans lefvernesbeskrifning efter de upplysningar vi lyckats erhålla såväl af hans ännu lefvande hustru och barn, som af äldre settlare i Minnesota.

Jacob Falström var född i Stockholm den 25 Juli 1795, där hans fader lärar varit en förmögen porslins-fabrikör och handlande. Vid 12 års ålder åtföljde han en onkel, som var sjökapten på en resa till Nord Amerika, troligen Hudson Bay. Denna utflykt väckte hans håg för resor och äfventyr och då hans onkel nästa gång företog en resa till dessa trakter, erhöll unga Jacob dock ej utan invändningar sina föräldrars tillåtelse att ånyo medfölja. Vid ett tillfälle under denna resa, då fartyget låg för ankar vid någon obebodd kust erhöll Jacob onkelns tillåtelse att gå i land och jaga. Under förföljandet af några foglar aflägsnade han sig från hafstranden och kamraterna. Han försökte att återvända, men förrerade sig i stället allt djupare och djupare i skogen. Genom rop och lossande af skott sökte han göra sig hörd af kamraterna, men inget svar erhöles. Vildmarkens tystnad och ensamhet omgaf honom från alla sidor. Det börjde regna, hans bössa och ammunition blefvo genomvåta och ville ej längre gifva eld. Hela dagen fortsatte han sitt sökande efter hafskusten, men förgäfvess. Vid skymningens inbrott ville han uppgöra eld, men elddonet, som blifvit fuktigt af regnet, nekade honom sin tjänst. Uttröttad af dagens vandringar och fruktlösa försök att återfinna sina vänner, med kläder genomdränkta af det ihärdiga regnet utan någon eld att torka desamma, eller uppvärma sina stelnade lemmar, samt tård af en gnagande hunger och i saknad af ringaste föda att kunna stilla den med, sökte han sitt nattläger under en kullfallen trädstam. Hvilka känslor, som denna natt uppfyllde det ensamma barnets sinne låter lättare tänka sig än beskrifvas. Hans ställning var i sanning kritisk nog att väcka bekymmer hos en fullmogen och bepröfvad man, ännu mera då hos ett 14 års gammalt barn. Vilddjurens skri och tjut samt många andra underbara ljud, som under nattens ogenomträngliga mörker, störde urskogens ödsliga tystnad, hindrade den välgörande sömnen att skänka krafter och styrka åt den uttröttade vilsefarne, hvars uppskrämde fantasi höll honom vaken på hans obeqväma läger. Vid dagens inbrott steg han upp och fortsatte sin vandring för att uppnå sjökusten. Hela dagen irrade han kring i skogen och påträffade mot aftonen en mindre sjö vid stranden af hvilken han fann en död fisk, som han åt med begärlighet och som någorlunda stillade hans hunger. Utmattad sökte han ånyo sitt läger under ett kullfallet träd och föll i sömn. På detta sätt fortsatte han att vandra i vildmarken under nio

dygn. På sjunde dagen gifvo krafterna vika, utmattad till själ och kropp föll han i en dvala eller tillstånd af känslolöshet i hvilket han tillbragte denna dag och påföljande natt, utan att veta eller minnas hvad som då hände. Åttonde dagen återkom han till sans och lyckades släpa sig fram till en sjö, hvarest han återigen fann en död fisk, hvilkens förtärande gaf honom krafter att ytterligare fortsätta vandringen. På aftonen af denna dag fann han en större sjö, på stranden af hvilken han utmattad och uppgifven nedsjönk, som han trodde till sin sista sömn. Det var hafstranden han hade uppnått utan att själf veta det. Påföljande morgon den nionde dagen efter sin bortgång påträffades han här af sin onkel, hvilken fortsatt letandet efter honom längs sjökusten och som genom kikare från fartygets däck upptäckte hvar han låg. En båt utsändes och han fördes ombord i ett sanslöst tillstånd. Dessa nio dygns utståndna mödor och lidande hade så medtagit unga Jacobs krafter och styrka, att onkeln ej ville utsätta honom för en längre sjöresas besvärligheter utan qvarlemnade honom i en sjöhamn, troligen i Canada, hvarest han kunde erhålla nödig vård och skötsel. Jacob tillfrisknade snart efter onkelns bortresa samt började arbeta på platsen med hvilken han förlikte sig såväl att han sedermera ej ville återvända till Sverige. Han lärde sig snart tala såväl engelska som franska språken samt engagerades af ett Canada bolag i handel af pels och skiunvaror med Iroquois Indianerna. Här stannade han några år, men kom sedan i tjänst hos "American fur Co." samt kom då att vistas kring Lake Superior i Norra Wisconsin och Minnesota. Han måtte vi denna tid ha företagit stora och vidlyftiga resor och utflygter i den nordligaste delen af Amerikas kontinent, ty han lärar äfven gjort en resa öfver Klippbergen. Under sin tjänst hos "American fur Co.," blef Falström bekant med sin blifvande hustru Margreat, med hvilken han gifte sig vid Sandy Lake och som efter sin egen uppgift är af rent Indianblod samt dotter af höfdingen för Lake Superior Chippewa Indianer (the head chief of the Lake Superior Chippewa Indians) och en qvinna af samma stam. Gamla Amerikanska settlare här i Minnesota, vilja påstå att Falströms hustru skulle vara half Indian och half neger, men sedan vi varit i tillfälle att se och tala såväl vid henne som hennes barn, fränkänna vi dem all släktskap med den ethiopiska rasen samt skänka full tillit till hennes egna ord.*)

Efter sitt giftermål bodde Falström först vid Leech Lake i två

*) Orsakentill ryktet att Falströms hustru skulle vara af negerblod är följande: Några år efter Margrets faders, ofvannämnde Chippewa höfdings död, blef hennes moder gift (!) med en förnäm engelsman, som då uppehöll sig och reste i dessa trakter och hvilken hon åtföljde på hans resor. Denne engelsman hade i sin tjänst eller i sitt följe en neger eller mulatt, vi kunna ej med säkerhet uppgifva hvilket. Då Margrets moder efter en tid födde ett barn, hvars hudfärg allt för mycket påminde om neger blef engelsmannen förtörnad samt öfvergaf både hustru och tjänare. Dessa två slog sig sedan tillsammans och under denna sammanlefnad föddes flere barn, halfsyskon till Margret, som således voro af negerblod. Afkomlingarne af denna uppbländade indian- och neger-ras, antogo namnet Bungo och finnas ännu boende vid Leech Lake.

år, därefter vid Lake Winnipeg ett år, vidare vid Sandy Lake, Mississippi- och Mille Lakes m. fl. ställen, hela denna tid i tjänst hos "American fur Co.," för hvilket han var handelsagent med Indianerna vid dessa olika platser. Slutligen kom han till Fort Snelling. De förste Amerikanare, som bosatt sig i Minnesota såsom Gen. H. H. Sibley, N. W. Kittson m. fl., hvilka hitkommo 1832, säga att Falström var här före dem samt att han redan omkring 1827 var bosatt eller uppehöll sig vid Fort Snelling. Under en tid af fyra år arbetade Falström för en W. Lyam, på hvad sätt veta vi ej, men förmodligen såsom handelsagent med Indianer. Äfven Förenta Staternas Indian-agent, Major Talford, arbetade här ett år. Sednare köpte han ett hus vid Fort Snelling som han bebodde omkring tre år, under hvilken tid han försåg fästningen med dess behof af ved. Vi hafva äfven hört att Falström någon tid måtte ha varit "qvartermaster" å denna fästning.

Falström hade aldrig under det kringirrande lif, han förde, förgätit den Gudsfruktan och Kristliga uppfostran han erhållit i sina föräldrars hus. Vid alla de faror och besvärigheter, för hvilka han så ofta var utsatt glömde han ej att fly till Gud i bönen och anropa hans mäktiga bistånd och skydd. En på svenska språket tryckt bibel, hvilken han medfört från föräldrahemmet åtföljde honom ständigt på hans vandringar. Hans barn säga, att han ofta å lediga stunder plågade läsa i denna bok, hvilket ock kan synas å dess väl nötta blad, yt densamma finnes ännu såsom: en relik hos hans yngsta son. I denna läsning finna vi måhända orsaken till att Falström ej, under sina vidlyftiga resor och sitt långa vistande bland främmande människor, alldeles bortglömde sitt modersmål. Ett ännu allvarligare och djupare religiöst nit samt en lefvande håg för Guds ords spridande bland hedningarne, tycks efter 1836 fått insteg hos honom. Detta år blef han medlem af Methodistkyrkan vid Fort Snelling, samt började sedan uppträda såsom missionär bland Chippewa Indianerna. I denna egenskap företog han flere resor bland infödingarne kring öfre Mississippi-floden och Lake Superior, dels ensam dels i sällskap med andra missionärer. Å en af dessa resor, som han företog ensam och till fots, måste han öfver en natt uppslå sitt läger i en stor skog, emedan han ej kunde framhinna till någon människoboning. Det var djup snö, men med sina snöskor skottade han undan densamma på en plats stor nog att uppgöra en eld och tillreda sitt nattläger. I en mindre kittel, hvilken medfördes, kokade han en skuten fasan samt tillagade sin aftonmåltid, hvilken han förtärde i god ro oaktadt vargarnes tjutande rundt kring i skogen. Efter intagen måltid, lade han sig insvept i en filt bredvid elden samt föll snart i en djup sömn. Då han påföljande morgon vaknade och skulle se efter sin kittel med däruti qvarlemnade matvaror för frukosten, hvilken han aftonen förut placeradt invid sin hufvudgård, fann han densamma försvunnen. I snön syntes spår efter en varg, som varit framme vid nattlägret, och han förstod nu att denne ovälkomne gäst hade tilllegnat sig såväl kitteln som den däruti förvarade matsäcken. Att vargen ej åtnöjt sig med endast innehållet utan äfven tagit bleckkitteln, förklarade Fal-

ström på så sätt att då det hungriga djuret, som blifvit framlockadt af lukten af den kokta fasanen, smugit sig fram för att äta ur kitteln, hade handtaget troligen fastnat om vargens hals, hvarefter kokkärlet fick åtfölja röfwaren till skogs. Falström tog sin bössa samt sökte förfölja tjuften, men lyckades dock ej ertappa densamma. Han hade då ännu flera dagsresor till sitt hem samt måste under dessa dagar lefva af villebråd, som han lyckades skjuta och steka på eldglöden.

En annan gång då Falström var ute på en af sina missionsresor samt då färdades i en mindre båt eller "canoe" på Mississippi-floden, öfverfölls han en afton i närheten af Crow Wing af stark storm och regn, som nödgade honom att söka skydd i land. Han uppgjorde en eld samt uppdrog båten på stranden och omstjelpste densamma för att därunder söka skydd mot regnet. Efter att hafva tillredt sitt läge under detta improviserade tak, föll han snart i en djup sömn, ur hvilken han väcktes från alla sidor omgifven af eld och lågor. "Canoen," som var gjord af björkbark och i följe däraf lätt antändbar, hade fattat eld och stod snart i ljusan låga. Falström lyckades med möda rädda sig sjelf, sin bibel och sin bössa. Hvad öfriga saker han medförde blefvo rof för lågorna. Hans svenska bibel, som han på sina missionsresor medförde för att därutur hämta text vid sina predikningar, blef vid detta tillfälle till en del bränd och skadad, hvilket ännu kan synas å densamma.

Vid ett annat tillfälle, då Falström var stadd på en resa till Sandy Lake, stannade han öfver en natt i en skogs-"camp" tillhörig Elam Greeley, en af de äldste timmerhandlarne vid St. Croix-floden. Aftonen tillbragtes tillsammans med skogsarbetarne under bön och sång. En arbetare, som under aftonen varit ute, kom in och sade att platsen var omgifven af indianer, hvilka tycktes visa fiendtliga afsigter samt ämnade under natten öfverfalla och döda de innevarande. Falström gick då ut samt tillropade indianerna på Chippewa-språket, då ett par af dem kommo fram och talade med honom. De sade att de voro ditkomna i afsigt att döda arbetarne och hämnas på dem för åtskilliga oförrätter de hade tillfogat indianerne, men att då de hörde sången de förstodo att Falström var tillstädes och att de ej ville tillfoga honom något ondt. Falström bad rödskinnen gå hem och lemna arbetarne i fred, hvartill de ock slutligen läto beqväma sig. Han var väl känd af och hade stort inflytande hos Chippewa-indianerna, af hvilka han till följd af sitt ljusa hår kallades Gula hufvudet "the yellow head."

Falström lärde ock en tid varit postförare mellan Fort Snelling och nordligare trakter såsom öfre St. Croix-floden och Lake Superior. Vid ett af dessa tillfällen, då Falström varit till Taylors Falls med post samt återvände utför St. Croix-floden, såg han på vestra stranden en afdelning af Sioux-indianer af omkring 3 a 400 man, hvilka voro ute på krigsstigen mot Chippewas. Då de observerade Falström i sin båt utpå floden, aflössade de några skott mot honom, men då han ej visade någon fruktan utan styrde mot stranden till dem upphörde de att skjuta. Då han landade kommo indianerna till honom, skakade hand samt tillkännagäfvos att de voro hungriga och frågade om

han ej hade något att gifva dem att äta. Falström, som endast hade litet bröd kvar, gaf dem hvad han hade. Han trodde sjelf vid detta tillfälle att dessa Sioux-indianer, som voro fiendtliga mot den stam bland hvilken han plägade vistas, skulle lägga händer på honom, men åtskilliga af krigarne, som kände honom, lugnade de öfrige och han fick i fred och lugn fortsätta sin väg. I förtjusning och tacksamhet för det erhållna brödet hoppade och dansade rödskinnen kring honom, därunder högljudt ropande hans namn "Jack." Omkring 1841 flyttade Falström till Washington county till den plats hvarest Lakeland sedermera anlades, där han bodde i 5 a 6 år. Då landet sedermera blef uppmätt och kom i marknaden, tog han land i sektion 5, town 28, range 20, nuvarande town of Afton, på hvilken plats han sedan var bosatt till sin död. Falström lär afven haft "claim" på 80 acres land å den plats hvarest St Paul nu är belägen, men som han fann detta land alltför backigt och aldrig kunde tro att här skulle blifva någon stor stad uppgaf han snart denna "claim." Han var äfven en tid egare af den med lönnskog beväxta ön i White Bear Lake, hvarest hans hustru och barn vartiden hade tillfälle att sysselsätta sig med alla indianqvinnors älsklingsgöra—tillverkning af lönnsocker.

Sedan början af 1850-talet, då svenska emigranter började ankomma till Minnesota och bosätta sig vid Chisago Lake, Marine och St. Paul, plägade Falström besöka dem i deras bostäder och hålla gudstjenster. Ofta vandrade han, huru svår väderleken än månne vara, den långa vägen från sitt hem i Afton till St. Paul på Söndagsmorgnarna för att i behörig tid vara tillstädes och förrätta gudstjensten med den nybildade svenska församlingen. I sitt uppträdande och sätt var Falström anspråkslös, vänlig och tillgänglig samt var mycket afhållen och omtyckt af alla, med hvilka han kom i beröring, vare sig hvita män eller indianer. Utom sitt eget modersmål svenska, kunde han äfven tala engelska och franska samt Iroquois-, Chippewa- och Sioux-indianernas språk. Falström dog den 29 Juli 1859 vid 64 års ålder samt ligger begravnen nära invid sin sista bostad, där han lät iordningställa en särskild begravningsplats för sig och sin familj.

Hans yngsta son George är nu innehafvare af och bosatt på fadrens egendom, hvarest ock hans enka, nu omkring 90 år gammal, samt äldsta dotter äfven lefva och äro boende. Den senare lär vara ett rikt begäfvadt och intelligent fruntimmer. Hon plägade uppträda såsom tolk vid de gudstjenster och undervisningar som de första missionärerna höllo med Sioux-indianer vid Red Rock. En sonson af Jacob Falström vid namn Isac, som tjänstgjorde vid 5:te Minnesota regementet under borgarkriget, dog å hospitalet i Washington 1865.

Den första landsman Falström påträffade efter skilsmessan från sin onkel, var skräddaren John Peterson från Skåne, med hvilken han kom tillsammans i St. Paul. Peterson åtföljde Falström till dennes hem i Afton samt tyckte då så mycket om landet att han beslöt bosätta sig därstädes. Han ditflyttade 1852 och var den andre svensk, som bosatte sig i detta settlement. Peterson dog sedermera under borgarkriget, i hvilket han deltog såsom soldat i 6:te Minnesota rege-

mentet. Samma år eller 1852, som Peterson, hitflyttade äfven Sven Rosenqvist från Skåne. Denna var en längre tid boende i settlementet men är nu bosatt i Wisconsin. Bengt Månson, äfvenledes från Skåne hitkom 1853 i sällskap med pastor Hedengran nu i Chisago Lake. Den senare lemnade settlementet, men Månson stannade kvar och är nu egare af en stor och väl vårdad farm därstädes. Af öfrige äldre svenska settlare på platsen, nämnas Peter Peterson, Joh. Peculell, And. Månson, Bengt Arnborg, Jöns Isberg och Måns Jonson m. fl., hvilka hitkommo 1853 och '54. Landet, som hittills tillhört guvernementet och försålts till \$1.25 pr acre, uppköptes 1854 af spekulanter samt såldes sedermera af dessa till immigranter för \$6.00 a 8.00 pr acre. Svenska utvandrare hafva så småningom hitkommit ända till för 8 a 10 år sedan, då immigrationen hit upphörde. Numera är nästan hvarje bit af jorden i denna trakt uppodlad och bebyggd. Omkring 40 svenska familjer anses vara bosatta i detta settlement af hvilka hufvudsakligaste antalet är boende i town af Afton, hvarförutom en del äfven finnes i town af Woodbury och Lakeland. De flesta här boende svenskar äro från Skåne. Flere af dem äro välmående och förmögne samt hafva stora och vackra farmar. A. J. Borene har öfver 300 acres öppen jord. Att här påträffa landsmän, som hafva 100 a 150 acres öppen jord, är ingenting ovanligt. I detta settlement är äfven bosatt And. Peterson, hvilken hitkom 1858 och som var representant från denna trakt vid detta års legislatur. Peterson har för öfrigt varit town clerk i nio år samt "justice of the peace" i 6 år för town af Woodbury. Af öfriga svenskar inom settlementet, som innehaft embeten har B. Månson varit supervisor i samma town samt C. G. Holm assessor och "justice of the peace" och Peter Peterson supervisor i town af Afton. Hos And. Peterson vistas hans fader Truls Gudmundson, troligen en af de äldsta svenskar i staten. Gudmundson, som ännu är kry och rask, har uppnått den respektabla åldern af 88 år. Han deltog i Sveriges krig mot Napoleon I 1812—14 såsom landtvärnsman.

Inom settlementet finnes en svensk methodistförsamling stiftad 1863 och som har egen kyrka, hvilken byggdes samma år. Medlemmarnes antal lär dock ej vara särdeles stort. Någon här bosatt prest finnes ej, utan församlingen besökes hvar tredje Söndag af methodispredikanten Nilson från St. Paul. I denna kyrka hålles Söndagsskola, hvari undervisningen sker på engelska språket.

Omkring 20 svenskar från detta settlement deltog i kriget mot sydstaterna 1861—65. De flesta tillhörde 3:de Minnesota regementet. Ola Hanson blef skjuten och dödad i en skärmytsling i närheten af Helena, Arkansas, hvari två kompanier af detta regemente deltog. Att vid denna fäktning gick hett till, kan man sluta af att hvar nionde man vid tillfället blef dödad. Regementet kommanderades då af General Andrews sednare bekant såsom Förenta Staternas minister till Sverige och Norge. Förr omnämnde And. Peterson, som äfven tjänstgjorde vid detta regemente, var Sergeant under kriget.

Jordmänen i denna trakt, som består af lermylla på kalkbotten, anses vara en af de rikaste och mest fruktbärande i staten. Felslag-

na skördar höra här till sällsyntheterna. Gräshoppor och andra vestrar Minnesotas landsplågor hafva ännu ej funnit sin väg hit. Straxt efter borgarkrigets slut eller åren 1865—66, stod hvetet i ett ovanligt högt pris, så gällde det 1866 \$2.50 pr bushel. De af våra här bosatte landsmän, som under dessa år kunde afyttra något af detta sädeslag, grundlade då sitt välstånd.

Betecknande för svenskarne är, att de här i landet sökt sig hem och bostäder å sådana platser, som någorlunda motsvarat land och jord i deras fädernebyggd. Så hafva t. ex. de vid sitt landskaps bördiga fält vana skåningarne bosatt sig å denna fruktbara och lätt uppodlade jord, under det smålänningar och norrlänningar, från hembygden vanda vid de höga furuskogarne och en njugg jordmån, sökt sina hem i Chisago och Isanti counties skogbeväxta och hårdarbetade trakter.

Detta settlement är beläget ungefär 10 a 15 mil från städerna St. Paul, Stillwater, Hudson och Hastings och hafva farmarne å dessa platser god afsättning för sina produkter. Goda och farbara körvägar finnas anlagda i nästan hvarje sektionelinie. Till en början kallades denna trakt "Bessel Mounth," efter en af de första settlarna på platsen, som hette Bessel och var bosatt vid en af de tre stora sandstensberg, hvilka finnas härstädes. Denna trakt eller södra delen af Washington county är troligen den första i staten, som öppnades för åkerbruk. Det första hvetet odlades härstädes af en man vid namn Norris; den första mjölkvarn en norr om Prairie du Chien byggdes vid Afton af Samuel Bous. I Afton är belägen St. Croix Valley Academy, den äldsta inkorporerade undervisningsanstalt i staten.

STILLWATER.

Stillwater, hufvudstaden (the county seat) i Washington county, är en liflig och framåtskridande stad med omkring 8,000 invånare. Den är belägen vid öfre ändan af Lake St. Croix, hvilken från Mississippi till denna punkt utgjorde en sträcka af 24 mil, är en utvidgning af St. Croix-floden, som är segelbar för Mississippi-ångare till Stillwater, under det längre upp till Taylors Falls floden kan befaras af mindre ångbåtar. Vattnets stillhet och frånvaro af ström vid denna plats, gifver ett godt tillfälle att här hopsamla allt det timmer, som årligen flottas utför St. Croix-floden från de längre upp belägna furuskogarne, samt att vid härvarande sågverk försåga detsamma för vidare försändning utför Mississippi-floden. Under sommaren, då sågningen och afsändandet af allt virke pågår, förete sjön och hamnen vid Stillwater en liflig och verksam anblick. Denna timmerhandel har varit orsak till Stillwaters uppkomst och tillväxt. Skogsprodukter handlas och försågas här årligen till ett värde af 2 a 3 millioner dollars. Inom sjelfva staden finnas fem större sågverk, hvilka dagligen försåga 800,000 fot timmer samt gifva sysselsättning åt omkring 1,500 arbetare. 8 a 10 ångbåtar höra till staden, hvilka om sommaren äro sysselsatta att transportera dessa ofantliga kvantiteter af skogsprodukter till sydligare platser vid Mississippi-floden.

Scenerierna vid Lake St. Croix och Stillwater äro storartade,

vackra och tilldragande. Sågverken och den egentliga affärsdelen af staden är belägen i en dal invid sjön, som i en halfcirkel omgifves af höjder å hvilka "court"-huset, kyrkorna och de flesta boningshusen äro byggda. Utsigterna från dessa höjder utöfver St. Croix-floden och sjön samt de höga stupande stränderna å motsatta sidan i Wisconsin förete en vacker anblick.

Den första settlare på denna plats var Josef R. Brown, hvilken hitkom 1839 och tog "claim" vid den efter honom uppkallade Browns Creek, straxt norr om hvar den egentliga staden nu är belägen. Denna plats kallades af Brown till en början Dakota. Genom hans inflytande organiserades den 9 Januari 1840, af Wisconsin territorial legislatur, county af St. Croix och county-sätet förlades å hans "claim." Detta county sträckte sig då från Lake Pepin till Lake Superior och Brittiska Amerika i norr, och som i vester ej fanns någon gräns för detsamma kunde det åt detta håll anses utsträcka sig till Stilla hafs-kusten. I alla händelser innefattade det hela nordvestra Wisconsin och en anseelig del af Minnesota. De första county commissioners voro Hazen Mowers, Samuel Burkles och Josef R. Brown och deras första sammankomst hölls den 5 Oktober 1840. Den nuvarande staden grundlades i Oktober 1843 af "Stillwater Lumbering Company," hvilket utgjordes af John McKusick, Elam Greeley, Ellas McKean och Calvin F. Leach, som hitkommo från Staten Maine och uppkallade platsen efter staden Stillwater i denna stat. Detta namn var äfven lämpligast med afseende å det läge staden har vid sjön. Detta bolag uppförde de första byggnader på platsen och började bygga ett sågverk, som blef färdigt våren 1844. Bland öfrige settlare, som hitkommo så tidigt som 1843, nämnes Anson Northup, Socrates Nelson, Dr. C. Carli och D. B. Loomis m. fl. Northup byggde det första boningshus i staden. Socrates Nelson och Walter R. Vail voro de första köpmän och hade den första handelsbod i Stillwater. Det första postkontor inrättades härstädes 1845 och Elam Greeley blef postmästare. Stillwater fortfor att vara county-"seat" för St. Croix county till 1849, då Washington county organiserades och platsen af Minnesotas första territorial legislatur utsågs till county-"seat" för detsamma. Stillwater inkorporerades såsom stad den 4 Mars 1854 genom en legislatur-"act." Dess första mayor var John McKusick. Det nuvarande "court"-huset började byggas 1867 och fullbordades 1870 samt kostar, inbegripet fängelset, \$55,000.

Den första svenska familj, som bosatte sig i staden Stillwater var Sven P. Smith från Jönköpings län, som hitkom 1855. Smith hade vistats i Chicago sedan 1853, under hvilken tid han förlorade 4 barn, som dogo i koleran. Vid ankomsten till Stillwater uppbyggde Smith sig ett mindre hus eller "shanty," men insjuknade i koleran och dog innan detsamma blef färdigt. Äfven hustrun var samtidigt sjuk i denna dödande farsot, men återkom dock sedan till helsan. Under dessa smärtans och pröfnings dagar vårdades de sjuke, hvars bädd var tillredd på golfvet i det halffärdiga huset, af en 14-årig dotter. Chs. Sandberg nu i St. Peter, hvilken vid denna tid vistades härstädes, var äfven behjelpig att vårda och tilise sjuklingarne. De i sta-

den boende amerikaner tillförde dem matvaror, men vågade ej af fruktan för den smittosamma sjukdomen inkomma i huset utan aflemnade sina gåfvor utanför ingången. Efter tillfrisknandet började mrs Smith hålla "boarding"-hus, med hvilket hon sedan fortfor i flera år. Johan P. Larson från Halland hitkom 1855 och är ännu bosatt härstädes. Vid Stillwater fanns då redan 3 sågverk. På den tiden såväl som ännu i dag fanns här flera ogifta svenskar, isynnerhet karlar, hvilka arbetade vid sågverken och timmerflottningen. Peter Nordlund, nu i Chisago Lake, kom hit omkring 1857. År 1858 hitkommo i ett sällskap omkring 100 unga ogifta personer från Kronobergs län. 1857 års penningekris hade lemnat svåra spår efter sig i dessa trakter och tiderna voro hårda. En skogsarbetare betalades då endast med \$10 a 12 i månaden och under skördetiden fick en arbetare åtnöja sig med \$1½ a 1½ om dagen. Flere af de unge män, som då hitkommo begåfvo sig därefter till sydstaterna, hvarest en arbetare erhöi en dagspenning af \$2 a 3. Dessa hårda tider fortforo härstädes ett par år, men började sedan omkring 1862 blifva bättre. And. Olson från Kronobergs län hitkom 1858. Han vistades först en tid i Chisago Lake till 1860 då han hitflyttade till Stillwater. Sedan våren 1866 har Olson varit handelsbiträde hos firman Bronson & Folsom. John Borin från Vexjö hitkom äfvenledes 1858 samt deltog i kriget mot sydstaterna. Af öfrige svenskar från Stillwater, som deltog i detta krig nämnes Olof Liljegren, hvilken tjenstgjorde som löjtnant samt Sven Johan Johanson och Chas. Hessle, som dogo under kampanjen.

I Stillwater finnes en svensk ev. luthersk församling, som organiserades den 18 Juni 1871 af pastor P. A. Cederstam från Taylors Falls och som till en början räknade 40 kommunikanter. "Deacons" voro då And. Olson och John Warner samt "trustees" And. Olson, John G. Nilson och John Borin. Församlingen har egen kyrka, som började byggas 1871 och fullbordades påföljande året. Den är 50 fot lång, 36 fot bred samt 18 fot hög, och kostnaden för densammas uppförande, som uppgår till omkring \$3,000, sammansköts genom frivilliga bidrag. Pastor Jonas Auslund i St. Paul var äfven denna församlings lärare under en tidrymd af 2½ år. Nuvarande själasörjare är pastor A. Tornell, som innehafte denna befattning i ett och halft års tid. I kyrkan finnes en kammarorgel, som vid gudstjensten spelas af Miss Louisa Olson. Sångledare är Eric Olson. Församlingens nuvarande "deacons" äro John Warner, Peter Liljegren, Chas. Thelander och N. P. Nilson och dess "trustees" äro John Thelander, Gustaf Johnson, John Hallin och Chas. Holcomb. Församlingen räknar numera omkring 140 kommunikanter. I kyrkan hålles Söndagsskola, hvarvid undervisningen sker på svenska språket och meddelas af församlingens "deacons," hvarförutom svensk skola hålles härstädes sommartiden.

I Stillwater finnes en svensk nykterhetsförening benämnd "Star of Hope," hvilken räknar omkring 130 medlemmar, hufvudsakligast yngre, ogifta personer. Louis Palmsten är denna förenings president. Af svenskar, som i staden drifva yrken och förrättningar näm-

nes: skomakare—Håkanson & Johnson och Peter Stenström; skräddare—John Lundahl; smed—John P. Ljungqvist; urmakare John Caesar. Hotellinnehafvare äro John Borin och Frank Raiter. Chas. Boo har "boarding"-hus och saloon samt Nils Carlson "boarding"-huset "New Stockholm." Aug. Borin är sysselsatt att uppföra ett stort och rymligt hotell. A. T. Lindholm är anställd vid 1st National Bank. Mik. Johnson är bokförare vid "Stillwater Mills" och L. Palmsten innehar samma befattning hos timmerhandlarne och sågverksegarne Schulenburg, Boeckler & co. Bröderna John och Chas. Thelander äro handelsbiträden hos firman Hersey, Bean & Brown, som eger stort sågverk och handelsbod m. m. Nilson & Johnson drifva stor timmerhandel, samt äro delegare i ett sågverk å andra sidan Lake St. Croix i Wisconsin. Omkring 700 svenskar anses vara bosatta härstädes, men sommartiden då arbetet vid sågverken och timmerflottningen pågår, uppnår deras antal till ett vida större nummer. Med undantag af J. A. Johnson, som är "sheriff" i Washington county finnes ingen svensk i Stillwater, som innehar någon politisk befattning.

I staden finnes fyra skolbus, däribland en högskola och nio kyrkor, dels engelska dels tyska. Minnesotas stats-fängelse är förlagdt i Stillwater och inom dess murar finnas fabriker och verkstäder, för tillverkandet af flere sorters maskiner och redskaper. I staden utgifves 4 veckotidningar, deraf 3 på engelska och en på tyska språket. För öfrigt finnes härstädes: 2 national-bankar, 2 bryggerier, en cigarrfabrik, en "elevator" och en teater-salong, som rymmer omkring 600 åskådare. Staden har ångspruta och ett kompani af eldsläckningsmanskap, samt är försedd med gasbelysning. Här finnes ock tre mjölqvarnar med från 5 till 8 par stenar hvardera. Förutom ett stort antal ångbåtar, hvilka sommartiden dagligen sätta staden i förbindelse med andra platser vid St. Croix- och Mississippi-floderna finnas tvänne jernvägar, nemligen "Stillwater & St. Paul" samt "St. Paul, Stillwater & Taylors Falls," genom hvilka den eger kommunikation med andra städer och orter såväl inom som utom staten Minnesota.

Ungefär 3 mil söder om Stillwater invid Lake St. Croix är en plats, som numera kallas South Stillwater, men förr benämndes Baytown, hvarest finnes tre sågverk och ett fabriksföretag för tillverkning af träskmaskiner. Härstädes äro omkring femtio svenskar bosatta.

För öfrigt finnes inom Washington county i "Town of Oneka" kring Centerville jernvägsstation å St. Paul & Duluth-jernvägen boende 5 a 6 svenska familjer, hvilka egna sig åt farmning och som hafva varit bosatta härstädes endast 3 a 4 år.

Tillägg och rättelser.

Arbetet vid kyrkobyggnaden i Marine påbörjades af A. P. Jonson, men då han ej verkställde det till församlingsboarnes tillfredsställelse antogs Elias Magnuson från Fish Lake till byggmästare, hvilken fullbordade byggnaden i det skick den nu är.

Bland svenskar i Marine settlementet som drifva affärer nämnes John G. Rose, som har agentur och försäljning af alla slags åkerbruksredskaper och maskiner.

I Centre City, Chisago County, finnes en svensk sångförening, hvars kör räknar omkring 40 röster och för hvilken klockaren P. Shaleen är ledare.

1854 års improviserade kolera-sjukhus var beläget midt emot Oceola, ej Arcola.

Prenumerera

på

Minnesota Stats - Tidning !

En politisk veckotidning, som ifrigt och samvetsgrant sträfvat att verka för sina landsmäns upplysning, anseende, oberoende och förkofran i såväl sedligt som intellektuellt hänseende.

Stats Tidningen är först och främst ett Minnesota-blad och en tolk för statens intresse, samt alla andliga och materiella rörelser bland dess folk.

Stats Tidningen är vidare ett *Organ för svenskarne i Minnesota*. Dess spalter stå öppna för hvarje insändare, som med hofsamhet och på ett städat språk vill uttala sin mening.

Stats Tidningen har till uppgift att genom praktiska råd och upplysningar bibringa sina läsare ett klart begrepp om deras skyldigheter och rättigheter såsom amerikanska medborgare.

Stats Tidningen meddelar *nyheter* från alla världens delar.

Stats Tidningen innehåller en mängd valda berättelser, poemer, anekdoter och charader.

Stats Tidningen är ofta försedd med illustrationer, föreställande scenerier i Minnesota, publika byggnader m. m.

Prenumerations-vilkor :

Prenumeration erlägges förskottsvis och utgör

för 1 exemplar, ett år - - - -	\$2.00
„ 1 „ halft år - - -	1.00
„ 1 „ ett år till Sverige	3.00
„ 1 „ halft år „	1.60

Hvar och en som insänder requisition med åtföljande prenumerationsafgift för *fem* tidningar (helårsprenumeranter) erhåller den sjette gratis.

Alla meddelanden, bref och penningarremisser adresseras till

Minnesota Stats Tidning,

P. O. Box 413.

Minneapolis, Minn.